

pen

... pá leto
preživén!

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek,
27. novembra,
1997,
32. številka

*Bogve, ali bodo ljudje letos z nami
zadovoljni, ko pa so prihodnji
predsedniki vsem vse obljubili!*

Naslenji Pen hitro preberite, potem pa takoj na prhanje in zabavo, kajti čez nekaj ur se bo začelo pisati leto 1998!

Eno najbolj sredinskih novembrskih sobot (15.11.1997) so v Turnišču proslavljali občinski praznik. Ker je letošnji Martin radodaren (že prej pa je bila vinska trta), so si seveda privoščili tudi zdravico. Kozarec je ponosno dvignila tudi edina svetnica Renata KOREN, ki smo jo svojčas (kot Penelopo) prekrstili v Lebar. Ampak ona se (še) ne da! Na zdravje torej!-aj

ONA SE (ŠE) NE DA!

ZNAN PRVI VELEPOSLANIK PREKMURSKE REPUBLIKE V LJUBLJANI!

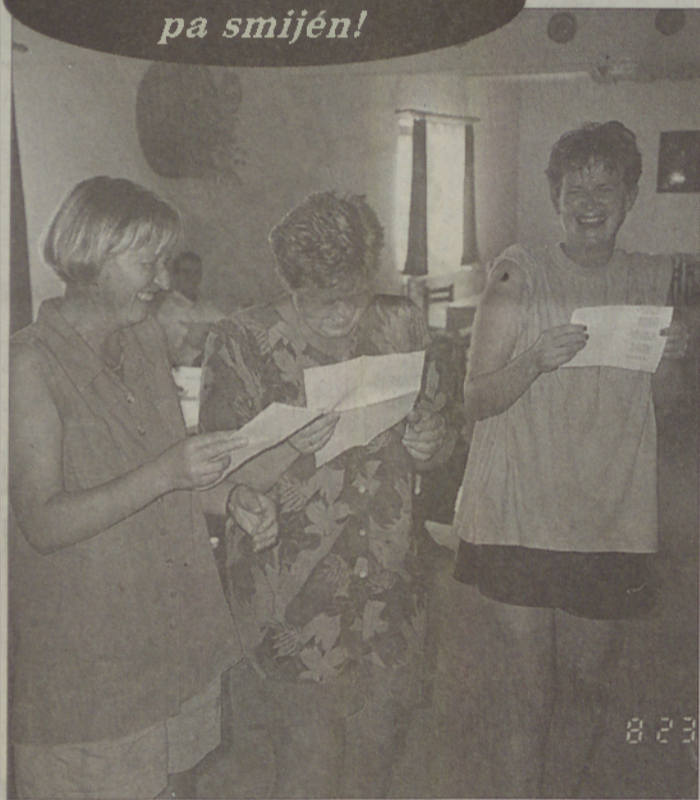
Pentute so znane po dejstvu, da veliko dogodkov na notranjepolitičnem področju zaznajo bistveno prej, kot bi akterji želeli. Tako so odgovorni dolgo zanikali govorice, da se resno pripravlja ustanovitev Prekmurske republike - pravzaprav nič novega, če se spomnimo dejanja Vilmoša Tkalca. Ampak novodobni Vilmoši se zbirajo okrog PPMS (Prekmurska podeželskomestna stranka), njihov končni cilj pa je osamosvojitve države Prekmurje. Prav te dni na skrivnih sestankih določajo premiernega predsednika in parlament (volitev in demokracije v prvi fazi pač ne bo, ker gre za revolucijo in puč). Če ste zanesljivi in izpolnjujete pogoje (mladost, brezposelnost, predhodna večkratna kaznovanost zaradi obrobnosti), se lahko v delo parlamenta vključite tudi sami. Za zdaj ilegalno delo PPMS-ja so pozdravili številni izseljeni Prekmurci. Pričakovati je bilo (in tako se je tudi zgodilo), da upravičene težnje po novi državi podpre človek, ki je doslej največ storil za promocijo prekmurstva v prestolnici (sedanje) države. Glasbenik VLADO KRESLIN je tako (pentutarsko preverjeno) zagotovil, da bo ambasador naše lepe pokrajine še naprej.

(VISOKA) POLITIKA

NAJ... SMEH '97

Kak naj štén, če se pa smijén!

Z veseljem vam sporočamo, da se je pentutarska akcija Naj... smeh '97 "prijetela" in prejemamo vedno več vaših fotografij, na katerih je iskren, prešeren smeh. Tokrat objavljamo tri sličice. In ker v življenju smeha nikoli ni dovolj, nam pošiljajte fotografije še naprej na Pen, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota.

PEN!

"Me smo bile tri sestrice, od Gorice do Pernice, nekaj smo si šepetale, vmes pogače si jemale ... Tako so na ŽERDINOVEM srečanju v Žižkih prepevale tri vedno vesele sestre CVETKA, ZLATKA in MATEJA (ločili jih boste po kratkih hlačah). Kmalu je njihovo ubrano petje zamenjal glasen smeh, ki ga ni bilo mogoče zadržati (tako vsaj trdijo one). Sicer pa so člani dinastije Žerdin tega že vajeni in vsako leto komaj čakajo nastop treh sestic in vnaprej sprejemajo stave, koliko kitic bodo zdržale brez smeha.

Lendava, 27. 10. 1997

Pozdravljeni!

Pošiljam vam eno od fotografij, ki so nastale na eni od "zurk", na katerih se zabavamo mi, mladi. Na fotografiji so (smo) od leve proti desni: Nina, Tina, Klavdija in Anita. V prostem času obiskujemo gimnazijo v Lendavi in sicer 2. letnik. Ne spomnim se, kdo je fotografijo posnel, kem samo, da je fotoaparát Anitah.

Lep pozdrav!

Nina Marković
Tomšičeva 3
9220 Lendava

Nataliteta je sposobnost nekega naroda, da se hitreje razmnožuje kot umira.

In ker je slovenska slaba, bo prav objaviti še veselo RECKOVO trojico iz Turnišča. ALEN jih šteje osem, SAŠO štiri in DORIS dve - prav slednja je ob tej priložnosti slavila jubilej, vsi trije pa so v vselem pričakovanju torte. Če s starši pričakujejo še kakšnega, ki jim bo v prihodnje delal družbo, ne vemo, v interesu slabo rodne nacije pa bi to gotovo bilo!

NAJ... SMEH '97

P. S.: Fotografija je (čisto zares) nastala na (ne)davni otvoritvi 8. festivala slovenskih nekomercialnih radijskih postaj. Istospolno sta jo izvajala Dušan RADIČ (VANEK) in Ljubo KRALJ (EDEK).

ISTOSPOLNEŽI PLEŠEJO BREZ OMEJITEV

Podalpska demokracija dokazuje, da je kljub svoji mladosti, nekateri govorijo celo o nezrelosti, prebolela otroške bolezni. Samo zamislite si moški plesni par na odru v starem, enopartijskem in z železno zaveso od normalnega sveta ločenem sistemu stare države! Če bi nanj (na oder) že prišla, jima gotovo ne bi bilo treba z njega lastnonožno. Organi za ohranitev človekovega dostojanstva, socialistične morale in konspirativne edukacije mladoletnih bi gotovo

"Jooj, naj me mama vidi!?"

ODKRITJE

jadrno poskrbeli za odstranitev istospolnih hujskačev. Dandanes pa nič - naklonjenost moškega spola moškemu razvoju demokracije ni na poti. Celo nasprotno: tudi ob tovrstnih plesnih korakih se lahko razvije pristno prijateljstvo ali ljubezen. Gre torej za pozitivna čustva, ki posredno lahko pripomorejo k ustvarjalnosti, harmoniji in nato učinkovitejši zgraditvi lepše domovine.

"Ne boj se, ljubek, zdaj je demokracija!"

NOVE OBČINE, NOVI ŽUPANI?

**ŠLICTUBER ŽUPAN
PETROVEC - KRIŽEVEC**

PROGRAM

Pri razvitju praporja bo sodelovali duhovniki dveh ver evanđeličanske in katoliške.

Z nagovorom bo sodeloval ŽUPAN OBČINE G. PETROVCI gosp. ŠLICTUBER FRANC, kakor tudi predsednik Medobčinske zveze društev invalidov gosp. KAREL ŠOŠTAREC

INVALIDOV - KAREL ŠOŠTAREC

1. BLAGOSLOVITEV PRAPORJA - OBRED OPRAVIL:
DUHOVNICA GA. KERČMAR JANA,
DUHOVNICA BALIŽIČ ALEKSANDRA
IN ŽUPNIKA CAMPLIN IVANA

5. RAZVITJE PRAPORJA (ŽUPAN OBČINE PETROVCI-
KRIŽEVCI)

6. IZROČITEV PRAPORJA (ŽUPAN OBČINE
PETROVCI-KRIŽEVCI)

7. ZAKLJUČEK IN PRIJETNO SVEČANO KOSILO

Prilavljajni odbor

*Naprei sastava
sljave!*

Želja po novih občinah je ogromno - v Prekmurju na primer Velika Polana, Grad, Bogojina, Dobrovnik in mnoge druge (na prleški strani jih je tudi nekaj), a najnovejša je gotovo pobuda za preimenovanje sedanje komune Gornji Petrovci v Petrovci - Križevci, kjer naj bi ostal stari župan z novim priimkom ŠLICTUBER.

Tako je vsaj soditi po vabilih, ki jih vidite. Po prireditvi pa je že jasno, da gre zgolj za slovnične nerodnosti, saj je FRANC ŠLIHTHUBER z veseljem razvil prapor invalidom v aktivih Križevci in Petrovci. Lipen

VUICA JE - IN NI

*Ges mo pa na
televiziji!*

p.s. GS = glej sliko!

Ob priimku Vuica skoraj vsak najprej pomisli na hrvaško popevkarsko zvezdo Alko. Pa je še ena - ni sicer iz sveta popa, ampak je televizijka. Svojo Vuico imajo namreč v občini Cankova Tišina. 22-letna Anita VUICA iz Murskih Črnc s snemalcem Konradom obiskuje vse (pomembnejše) komunalne dogodke. In očitno jo televizijsko delo na moč veseli (GS!).

**LIPE SLIKA
LE LEPE**

**SODOM SE JE
ZVRTELO (IN V
NJIH ZAVRELO)
OD MLADOSTI!**

Tako so letošnjemu Martinu in vsem dvanajstim mesecem, ki bodo do naslednjega vinskega praznika, nazdravile tri letošnje izbranke vinske akademije Veritas. Zgodilo se je v Vinskem hranu na Pomurskem sejmu, brhke mladenke pa so slovenska vinska kraljica '97 Katarina JENŽUR (sredina) ter vinski princesi Mateja RADEJ (levo) in Tanja PAPEŽ (desno). Vinogradniško in kletarsko znanje je pred izborom iz njih kar vrelo - podobno kot v sodih pred njimi, ko jih je grelo toliko mladostne lepote na kupu. Lipen

ŽUPANI NA MARTINOVO

KAKO SO PRAZNOVALI?

*»Ne glej nazaj,
cukni naprej!«*

Pentute ne bi bile, kar so, če ne bi pozvedovale tudi o tem, kako so dolge Martinove svetke preživljali najpomembnejši med nami, gospodje župani. Eden se je dal na veliki dan popeljati s kolesljem po občini - na poti je ocenjeval kakovost letnika '97, pri čemer je zgolj jemal vzorce (pili jih bodo kasneje).

**LOPARNIKOV
V MONTE
CARLU!**

Murskovalovska oddaja o avtomobilizmu podira meje - njen avtor in edini voditelj DUŠAN LOPARNIK je namreč prodrl v meko evroigralništva in prestižne Formule 1!

Sodeloval je namreč na tamkajšnji dirki - za zdaj sicer samo še z gokartom, a to ne pomeni, da ga čez kakšno leto (in dan) ne bomo videli za krmiom boljša F1. Menda se je Dušan s šefom formule ECCLESTONEOM (dobro se poznata, ker imata oba partnerki, ki razumeta južnoslovanske jezike) že domenil za testne vožnje konec februarja prihodnje leto - zgodile naj bi se na rakičanskem

Go, DL, go!

**ŠPORTNIKI
LETA**

letališču, kjer bodo zaradi pomembnega dogodka skrčili še 10 m gozda in 18 m njivskih površin.

LOPARNIKOV (na fotografiji v ospredju in značilni modri opravi) pri tveganem prehitevanju v zavoju po zunanji strani, ko je vodilnega tekmovalca obrnilo in je tako zaprl pot konkurentu. Toda tudi ta tvegan manever ni pomagal do prvega mesta, bilo pa je dovolj za povabilo v svet Formule 1.

KOMpenTAR

Odnosi med županom in občinskim svetom v Gornji Radgoni že vse od uvedbe novih občin prav bijejo v oči zaradi nevdržnega položaja, ki sta ga ustvarila glavna protagonista, župan Miha Vodenik in predsednik občinskega sveta Peter Fridau. Osrednja vzvoda oblasti drug drugega ne priznavata, med sabo ne komunicirata, sprejemata vsak svoje sklepe, jih objavljata in ustvarjata pat pozicijo, v kateri se resnično ne ve, kdo pije in kdo plača.

Ne bom iskal globljih vzrokov za nastali položaj. Menim celo, da so vpleteni v spor nanje že pozabili in se navadili na dejstvo, da tako pač je. V oči pa bije, da se vse skupaj počne pred očmi davkopllačevalcev in na njihov račun.

Vse bolj očitno je, da je radgonski primer, podobno je bilo za Rupla še v Ljubljani, zgovorna ilustracija dejstva, da je bila lokalna samouprava zakonsko pripravljena ad hoc, da vozla odnosov med župani in svetniki kljub dobri volji še vedno niso uspeli razvozlati, in da se bo Radgona ponovila povsod, kjer župani in svetniki ne bodo docela skladni v pogledih na investicije, razvoj, trošenje proračunskega denarja.

Zadnja sveža zgodba je usoda denarja iz državnih in evropskih virov, ki ga Radgona ne bo dobila, ker svetniki ne zagotovijo obveznega

RAD GON SKA

TRAGIKOMEDIJA

lastnega deleža. Spor se razčiščuje na tiskovnih konferencah, o kakem neposrednem dialogu prizadetih pa ni slišati. Bolj je slišati medsebojna obtoževanja, etiketiranja, žuganja s prstom in čutiti eno najbolj elementarnih človeških lastnosti na obeh straneh, trmo.

Za Gornjo Radgono bi bilo, to se bo zdaj slišalo heretično, najbolje, ako bi odstopila oba, župan in občinski svet, in prepustila mesto tistim, ki se bodo obrnili k občinskim interesom, reševanju najbolj žgočih problemov ljudi, racionalnemu trošenju proračuna. Da je misel heretična, mi je jasno. Z novinarsko samovoljo pozivam k ignoriranju volje volivcev, k preverjanju glasov, ki so jih oddali na prejšnjih volitvah.

Vendar sem prepričan, če bi občinski svet in župan v svojih predvolilnih kampanjah napovedala, da ne nameravata sodelovati drug z drugim, da bosta vzvode vlekla vsaksebi, noben od njiju ne bi bil izvoljen.

Seveda mi je kot realistu jasno, da z idejo o obojestranskem odstopu pretiravam, čeprav je resnici na ljubo treba tudi povedati, da se posamični svetniški odstopi v Radgoni kar vrstijo. Pričakovati odstopa glavnih dveh igralcev v radgonski tragikomediji pa bi bilo spričo njunih obče znanih značajev ne zgolj idealistično, marveč celo iluzorno.

In kaj zdaj, porečete. Nič, odgovarjam. Še eno leto je treba potrpeti. In moja napoved: ako bi kdorkoli od prej naštetih prihodnje leto skušal še enkrat kandidirati, stavim, da ne bi bil izvoljen. Hvala bogu, da so volitve vsaka štiri leta.

MARJAN DORA

Langaš bar. Tudi tu je bil vnovčen eden ponarejenih desetisočakov. Da je ponarejen, je ugotovil šele blagajnik na upravi, ko je prevzemal dnevni izkupiček. Če si predstavljamo, kolikšna je kuharičina plača, nam je lahko jasno, kakšen udarec je to za njo in družino. Ponarejavalca (razpečevalca) to ne zanima, njemu je pomembno, da je tisočaka uspešno spravil v promet.

Sporočilo urada kriminalistične službe z Uprave za notranje zadeve Murska Sobota, izdano konec letošnjega oktobra, ni bogve kako dramatično. Sporočajo, da se je na našem območju v zadnjem mesecu pojavilo več ponarejenih bankovcev za 10.000 tolarjev in da jih razpečevalci ali razpečevalci vnovčujejo za plačilo kupljenega blaga ali zapitkov v gostinskih lokalih. Bankovci, kot pravi obvestilo za javnost, so ponarejeni na ta način, da so fotokopirani z barvnimi fotokopirnimi aparati. Ponarejeni so blede, nejasni, slabo obrezani, kakovost papirja je slaba in, jasno, ponarejeni so brez zaščite, ki jo imajo pravi bankovci (nitka, vodni žig itd.).

Kaj lahko sklepamo iz tega dokaj suhoparnega poročila? Najprej to, da je ponarejevalec pri vseh tehnikah, ki dandanes obstajajo, po vsej verjetnosti amater in naivec. Kolikor toliko profesionalni ponarejevalec bi namreč poskrbel za boljši ponaredek, in če ne bi bil naiven, ga takega, slabega, zanesljivo ne bi poskušal vnovčiti. Toliko

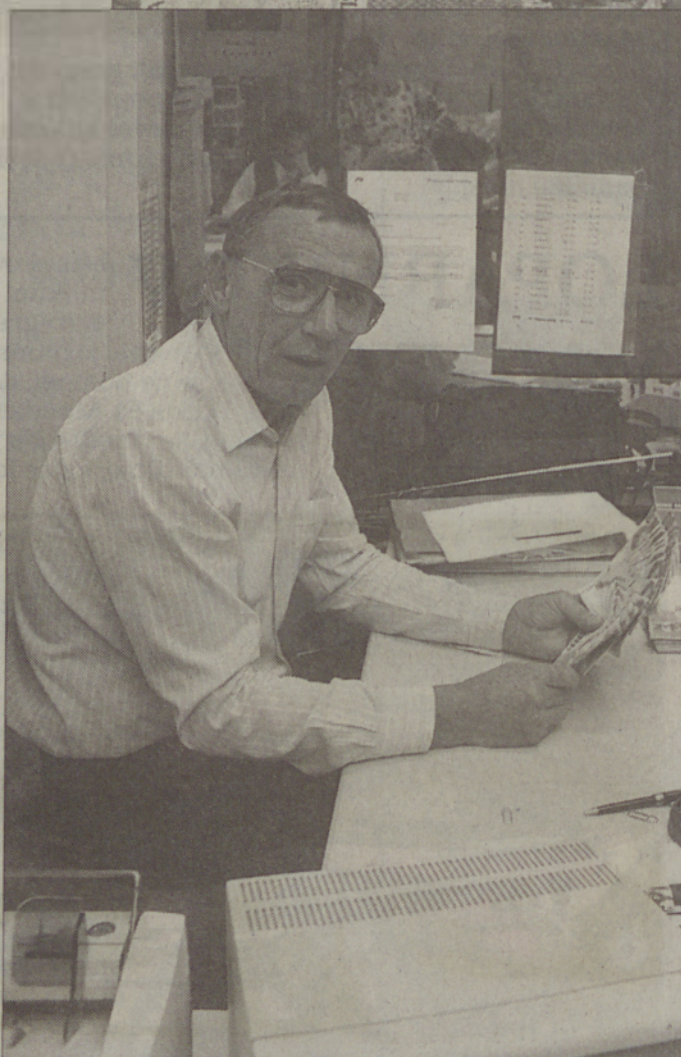
PONAREJEVALCI SO

Naslov, sicer rahlo spremenjen, se bo marsikomu zdel nekam znan, morda celo nedomišljen, toda če govorimo o seriji ponarejenih bankovcev, ki so se v zadnjem času pojavili v Pomurju, potem je trditev iz naslova pravilna in točna, nedomišljenost naslova pa postranska stvar.

o tem amaterju in naivcu.

Kolikor vemo, je bilo v zadnjem času novčenih okrog 100 takih bankovcev. Tisti torej, ki se je potrudil in jih izdelal, je v kratkem času zaslužil približno milijon tolarjev, kar je že dokaj lepa letna plačica tudi za profesionalce in manj naivne. In kolikor tudi vemo, so bili ti slabi ponarejeni vnovčeni v okoliščinah, kjer je bila pozornost tistega, ki je ponarejeni denar sprej-

Ponarejeni desetisočaki. Na prvi in površni pogled ni med njimi in pravimi nobene razlike ...

emal, obrnjena drugam ali pa je bila gneča, ko je bilo treba nekoga hitro postreči, vzeti denar in mu ga hitro vrniti. V recimo normalnih okoliščinah bi oškodovanec verjetno že po otipu ugotovil, da z denarjem ni vse v redu, kaj šele, da bi kontroliral serijske številke, ki so pri seriji ponaredkov večinoma enake. Lahko bi ugotovil, vendar ni, ker je priložnost pač tako nanesla. Oni, ki je ponaredek podtaknil, pa je natančno vedel, da bo priložnost tako nanesla.

Razpečevalca ponarejenega denarja je torej v svoj »biznis« vložil nič drugega kot to, da je izbral pravi čas in kraj, kjer je »ponudil« svoj izdelek. Ker ga do danes še niso prijeli, lahko trdimo, da

Štefan Turza, vodja trezorja v Pomurski banki. 10.000-tolarski ponarejen bankovec sem imel v roki. Ob bežnem pogledu se res ne opazi razlika med ponarejenim in pravim bankovcem. Če ga pa vsaj malo podrobneje pogledaš, lahko takoj ugotoviš veliko opaznih razlik: lik Cankarja je bistveno temnejši in zelo nejasen. Bankovec je izredno gladek, reliefni tisk se absolutno ne čuti. Če imaš več bankovcev po 10.000 tolarjev in je eden od njih ponarejen, se razlika takoj opazi. Če imaš v roki več bankovcev, ki so vsi ponarejeni, to ugotoviš takoj tako, da pogledaš serijsko številko. Ker gre za fotokopije, so vse številke enake.

MED NAMI!

je pri svojem delu uspešen, se pravi profesionalen, naiven pa sploh ne.

Morda pa je ponarejevalec naiven amater, ki ima to srečo, da smo mi, njegova ciljna skupina, še naivnejši. Moramo si priznati, da miselno še vedno živimo v tistih časih, ko smo se kar tako lahko peljali skozi bosanske gozdove, avtomobil parkirali kjer koli in v njem spali, kot da bi ga imeli parkiranega pred policijo. Po vsej verjetnosti smo s to trditvijo še najbližje dejstvu: trenutno, morda bo pa že jutri drugače, smo še nekoliko odmaknjeni od glavnih tokov organiziranega kriminala in tako, blago rečeno, premalo previdni. Zato pa lahko »harajo« na tem svojem lovišču naivci in amaterji in pri tem služijo kot profesionalci.

Malo smo že pozabili na lanskoletni primer, ko so našli policisti pri nekem našem človeku kar za približno 40.000 DEM bankovcev po 100 mark in jih zasegli. Če bi bil ta posel izpeljan, bi bil zelo donosen. Dobro, da se je končalo tako, kot se je.

Tudi v letu 1992, spet jeseni, se je na našem območju pojavilo več ponarejenih bankovcev. Šlo je za 1000-tolarske bankovce. V Soboti so takrat odkrili 41 ponaredkov, v občini G. Radgona 35, v Lendavi 11 in v Prlekiji 10. Ponaredek so odkrili v glavnem na takratni SDK, manj pa v neposrednem stiku med prejemnikom in vnovčiteljem. Ponarejevalci so z njimi kupovali v nekaterih družbenih prodajalnah, v glavnem pa v zasebnih, in to v centrih, kjer je večja frekvenca in si prodajalec stranko težje zapomni kot v kakšni podeželski trgovini.

Tudi v teh primerih je šlo za dokaj slabe ponarede. Barva je bila premalo izrazita, tako da je bankovec že na prvi pogled deloval blede, neprepričljivo, serijske številke so bile manjše in tanjše, odtisnjena rdeča barva pa je po navadi prebijala na hrbtni strani. Tudi kakovost papirja je učinkovala tako, da je že prvi otip dal vedeti, za kaj gre. Kriminalistična služba je takrat organizirala preventivno akcijo. Policisti so obiskovali lokale in prodajalne ter zaposlene obveščali in seznanjali z vzorci ponaredkov. Spet lahko povemo, da je bil na osnovi takšne akcije večji uspeh ponarejevalcev onemogočen.

Ampak skrb zbuja nekaj drugega. Tudi ti ponaredek niso bili dobre kakovosti. Nasprotno, bili so slabi in preden so bili zaseženi, jih je kar nekaj pristalo pri novih lastnikih, ki so se takrat, ko so ugotovili, kaj imajo v rokah, lahko le obrisali pod nosom.

Priznati si moramo, da smo naivni, lahko verni, da smo za časom. In ker je tako, s takim ravnanjem spodbujamo tiste z nasprotne strani zakona. Ker se pustimo zmešati in damo goljufati, jih bo vsak dan več. In zganili se bomo šele takrat, ko bomo sami oškodovani. Do takrat pa bomo mislili, da se nam kaj takega ne more zgoditi.

Giancarlo Kalabrese

Prva prekmurska vinska kraljica

Milena Toplak se je že nekoč davno zaljubila v domači vinograd v Strehovskih gorah in menda je bilo to odločilno, da se je odločila za študij agronomije, smer vinogradništvo in sadjarstvo. Junija letos je diplomirala, od takrat pa čaka na pripravništvo in zaposlitev. Povsod, kjer bi lahko kaj storila s svojim znanjem, ima vlogo, pa nič. »Upam, da mi bo naslov prve prekmurske vinske kraljice odprl tudi ta vrata, da bodo opazili to, kar sem že naredila v domačem vinogradu, in to, kar zdaj počnem pri promociji prekmurskih vin. Zmorem še več, imam podjetniško žilico, ampak v začetku vsak mlad človek potrebuje pomoč. In tudi tega ne zmore vsak – vino imam rada, do njega imam spoštljiv odnos. Ob hrani rada popijem kulinariki in trenutku primerne sorto, ampak vedno zmerno količino. To je najbolj zdrava in najboljša pijača.« Kaj bo šele letos! Letina je uspešna, navdušujoča, pravi Milena. Morda bo ta odličen letnik prva blagovna znamka prve prekmurske vinske kraljice?

Naziv prve prekmurske vinske kraljice je Mileni pisan na kožo. Ob letošnjem Martinu se je odlično odrezala. »14 let sem pri beltinski folklori, noša mi kar pristaja in mislim, da tudi kronica.« Tudi ob dobrovniškem župniku in ob škofu sv. Martinu se je znala postaviti.

Vzeli so mi

priložnost

Vinogradniško društvo Beltinci si je drznilo izbrati prvo prekmursko vinsko kraljico. Laskavi naslov je med sedmimi kandidatki s svojim znanjem, šarmom in lepoto osvojila diplomirana agronominja Milena Toplak iz Lipovec. Tu pa se zgodba prve prekmurske kraljice pravzaprav začne. Beltinsko vinogradniško društvo menda ni pravo za izbor vinske kraljice. Privoščili so si izvirni greh, so namreč društvo brez vinorodnega okoliša, ki jim ga »prave« vinogradniške združbe le stežka oproščajo. Prvi posli zanjo sicer kapljajo, na žalost pa ni dobila priložnosti sodelovanja na izboru slovenske vinske kraljice. »Nesporazumi in nesoglasja,« je na kratko pokomentirala, »ampak drugo leto bom zraven, če ne s pomočjo vinogradniških društev, pa sama, saj sem vendar iz vinogradniških društev, ki ima več kot sto let staro klet, odlično vino in trto sama obrezujem. Želim biti slovenska vinska kraljica!«

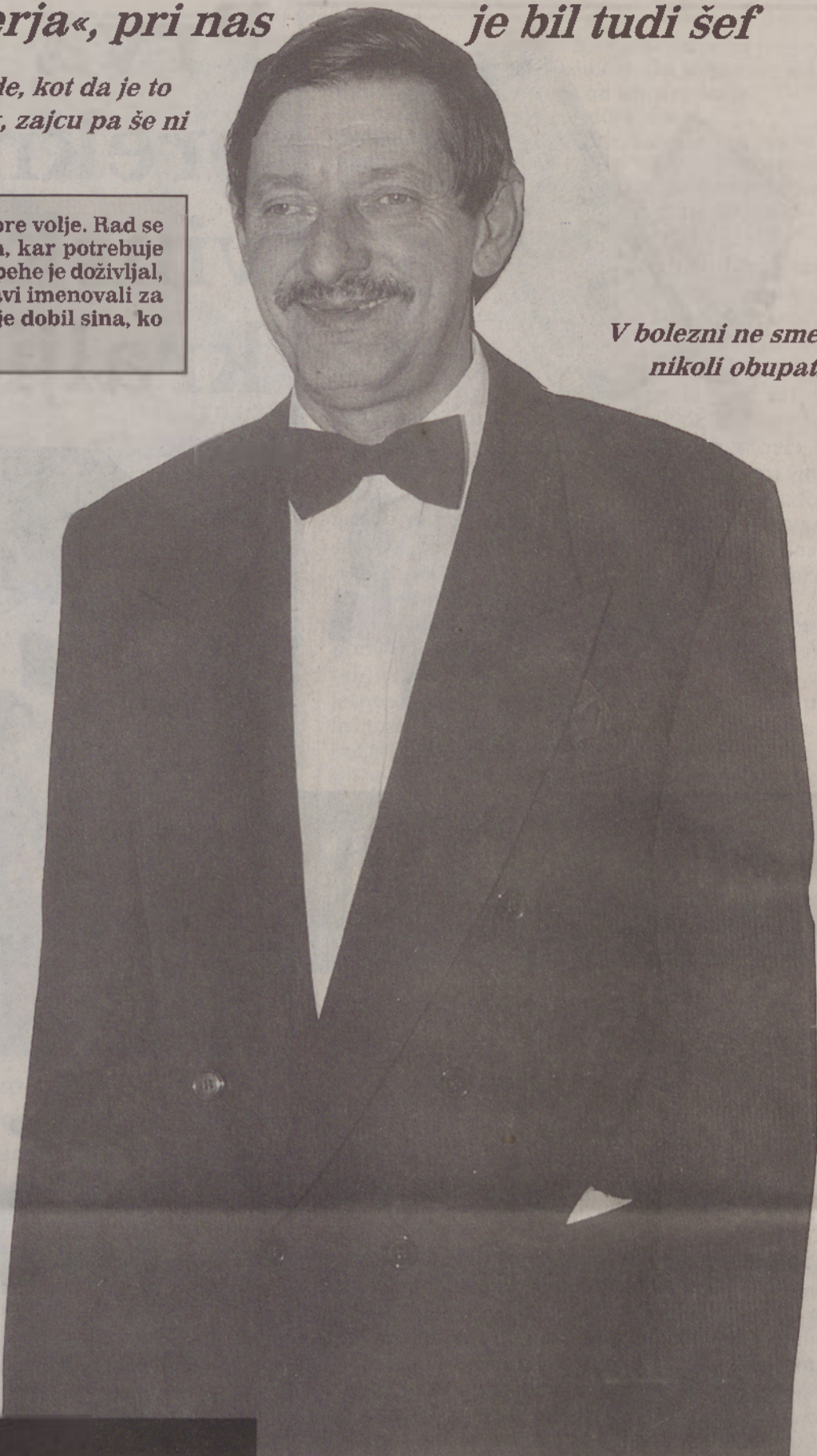
Toplakovi v strehovski kleti: od desne so prva prekmurska vinska kraljica Milena, oče Anton, stric, s katerim je Milena še posebno rada v vinogradu in kleti, mama Regina, sestra Tatjana, diplomirana ekonomistka, in stara mama. V družini so se strinjali z Mileno in očetom, da brunarico ohranijo in z njo tradicijo te vinogradniške družine. Vse rajši se vračajo h koreninam, hkrati pa povečujejo vinograd in posodabljaajo kletarjenje. V tej kleti res zori odlično vino, kraljičino vino! Poskusili sva ga Nataša J. in Irma B.

V Avstriji so ga povišali v »Oberkellnerja«, pri nas je bil tudi šef

Kaj bi delali, če bi vas trikrat zadela kap? Nekdo iz Turnišča se vede, kot da je to nekaj nepomembnega v življenju – Je strasten ribič in vinogradnik, zajcu pa še ni poljubil riti

Kadar koli sem bil v družbi 48-letnega Vaneka Zdravca iz Turnišča, je bil dobre volje. Rad se je šalil, smejal, zabaval ... Zdelo se mi je torej, da ga življenje obdarja z vsem, kar potrebuje človek za srečo. V resnici pa mu je prineslo nemalo težkih trenutkov. No, tudi uspehe je doživljal, ko so ga recimo v Avstriji povišali v »Oberkellnerja«, ga v hotelu Lipa v Lendavi imenovali za vodjo strežbe, na Bledu pa za upravnika v Gostinskem podjetju Ljubljana, ko je dobil sina, ko je lahko odložil bergle ...

V bolezni ne smeš nikoli obupati.

Vam ni morda težko oziroma neprijetno govoriti o temnih straneh življenja, ki ste jih okusili?

»Ne, če se je tako zgodilo, se je pač zgodilo. S svojim dosedanjim življenjem sem kljub vsemu zadovoljen.«

Kakšna je bila vaša mladost?

»Bilo mi je šele enajst mesecev, ko sem zgubil očeta. To je bil zame prvi velik udarec, ki pa se ga seveda tedaj še nisem zavedal. Imeli smo manjšo kmetijo, in če smo lahko shajali, je morala mama zaslužiti kaj zraven, zato je bila velikokrat zdoma. Hodila je prodajat pridelke in cekarje, ki jih je sama spletla. Jaz pa sem se večinoma družil s staro mamo. Spomnim se, da sem velikokrat hodil z njo tudi v gorice. Že kot otrok sem okusil težko delo na zemlji, zato po končani osemletki nikakor nisem hotel ostati doma, ampak sem si želel, da bi imel poklic, v katerem bi mi bilo lažje.«

Kje ste nadaljevali šolanje in kako je bilo s službo?

»Odločil sem se za gostinsko šolo v Radencih in jo tudi uspešno končal. Praktična znanja pa sem si pridobil v beltinski Zvezdi. Kot natak ar sem se najprej zaposlil v Radovljici, od tam pa sem se podal v gornjo Avstrijo, v turistični kraj Tramsee, za katerega sem slišal, da je srce Avstrije. Tam sem delal nekaj manj kot petnajst let. Ker sem se izkazal, so me iz »navadnega« natak arja kmalu povišali v »Oberkellnerja«. Po vrnitvi v domovino pa sem se najprej zaposlil v hotelu Lipa v Lendavi kot vodja izmene, nato sem se preselil na Bled, kjer so mi zaupali mesto upravnika Gostinskega podjetja Ljubljana. To je bila zame zelo odgovorna funkcija. Moral pa sem se obvezati, da se bom med delom izpopolnjeval, si pridobil višješolsko gostinsko izobrazbo, in to sem tudi uresničil.«

Na vse to ste torej ponosni. In zakaj niste več

na Bledu, temveč ste se vrnili v Turnišče?

»Res bi bilo prelepo, če bi tako ostalo. Žal pa sem huje zbolel, tako da sem se moral invalidsko upokojiti. Med drugim me je trikrat zadela kap. Prvič se mi je to zgodilo kar na delovnem mestu, drugič v bolnici, tretjič pa še doma. Odpovedala mi je tudi desna noga, tako da sem šest mesecev lahko hodil le s pomočjo bergel. Ko sem jih odložil, ker sem lahko hodil brez njih, se mi je spet vrnilo novo upanje v lepše čase. Vrnil sem se torej v Turnišče in zdaj živim skupaj z mamo.«

Pogosto vas lahko vidimo na različnih mestih in povsod prevzamete tudi kakšno delo, ob katerem celo uživete.

»Vedno sem bil navajen biti v družbi, zato me tudi sedaj vleče ven. Rad sem zraven, kjer je potrebno kaj postoriti, tako pri ribičih, vinogradnikih in sadjarjih, gasilcih, pri Karitas idr. Pri Ribiški družini Lendava sem na primer prevzel

Življenje ga tepe, on pa je veseljak

Če se je tako zgodilo, se je pač zgodilo

mesto predsednika sekcije za delo z mladimi. Tako sem bil letos tudi vodja republiškega tabora mladih ribičev pri Muri na Moti.«

Kako pa je z vašim ribištvom? In trofeja?

»Med ribiče sem se vpisal že leta 1966, ko sem bil vajenec v beltinski zvezdi. Tam sem spoznal tudi velikega ljubitelja narave Mirka Baligača - Dimeka. Z njim sem večkrat hodil na ribolov in pri tem zelo užival. Zdaj grem najraje ribarit k Muri, včasih pa me zanese pot tudi k Bukovniškemu jezeru ali kam drugam. Moja največja trofeja doslej pa je bil skoraj 22-kilogramski som, ki sem ga je ujel v Muri pri Gaberju. Med ribjimi jedmi pa najbolj obožujem krapa na žaru. Pripravim pa si ga sam. Prej pa mora biti najmanj tri dni v »pacu«,

to je v prekuhani vodi in rdečem vinu, notri pa dam poper, lovor, česen, pelin in borovnice.«

Kaj pa »lovina« vas ne zanima?

»Na Gorenjskem sem se želel pridružiti tudi članom zelene bratovščine. Sprejeli so me med pripravnike, vendar sem moral zaradi delovnih obveznosti odstopiti, še preden je prišlo tako daleč, da bi moral zajcu poljubiti rit (med lovskim krstom).«

In družina, ženske pa te stvari?

»V avstrijskem Tramseeju, kjer sem delal, sem se spoznal z domačinko in tudi ona me je rada videvala. Čeprav so njeni domači najini zvezi nasprotovali, češ da sem partizan, sva se čez čas vseeno poročila in rodil se nama je tudi sin Ivan oz. Johannes. To je bil eden mojih najsrečnejših dni. Žal pa sva se z ženo sporekla in po enajstih letih zakona razšla.«

Sin je medtem doštudiral umetnostno zgodovino na Dunaju in dobil službo v Linzu in večkrat pride tudi na obisk k meni v Turnišče. Kljub razvezi nismo popolnoma pretrgali družinskih stikov. Prejšnja žena in sin sta ohranila tudi moj priimek, tj. Zdravec.«

Se radi smejete?

»Ja, seveda. Smeh mora biti, čeprav imaš težave. Tudi kot natak ar sem skušal vedno kazati dobro voljo, kajti vsaka stranka je bila zame kralj.«

Ste stregli tudi kakšnim pomembnejšim, »višjim« osebam?

»Naneslo je tudi tako. Med najvidnejšimi gosti, ki

sem jim stregel, pa je bil prvi predsednik slovenske vlade Lojze Peterle, ko je bil na obisku v Turnišču. Postregel pa sem mu z domačimi kolinami.«

Kaj mislite, kaj vas je kljub trikratni kapi obdržalo pri življenju?

»Natura, volja do življenja. Obupal nisem tudi takrat, ko me ni držala pokonci noga in ko nisem mogel nič delati z desno roko. Zdaj mi je precej bolje, ne smem pa biti na soncu. V boleznih torej ne smeš nikoli obupati, ampak vedno misliti le naprej, imeti pred sabo konkretne cilje.«

Njegovo veliko veselje so tudi lastne gorice na lendavskem hribu Novi Tomaž (Ujtimas). Pravi, da jih ne bo opustil, dokler bo lahko migal z malim prstom na roki.

JOŽE GRAJ

Feri
Lainšček

Sponsorstvo
in kultura

Ob koncu tedna sta bili v Murski Soboti dve večji javni prireditvi. Prvo bi nemara lahko označili kot »kulturoelitistično«, drugo pa kot »narodnozabavno«. To pa torej praktično pomeni, da med njima ni iskati kake neposredne povezave niti primerjave. Pa vendar: obe javni prireditvi sta bili oglaševani tudi s plakatom, na katerem so bila nevedena imena sponzorjev. In tako se je v javnosti povsem nehote ali pač po naključju primerjalo nekaj, kar večinoma sicer ostaja skrito. Lokalno »narodnozabavno« prireditev je sponzoriralo več kot trideset prekmurskih zasebnikov in podjetij, medtem ko so nacionalno kulturno prireditev sponzorirala le tri podjetja.

Za poznavalce razmerij v našem gospodarstvu rezultat seveda ni presenetljiv. Tudi letošnje poročilo evropske strokovne skupine pri Svetu Evrope o kulturni politiki v Sloveniji dokaj razvidno opozarja, da so naša pričakovanja glede sponzorstva v kulturi že sama po sebi nerealna in naivna. Tudi v najbolj naprednih evropskih tržnih gospodarstvih finančni prispevki iz zasebnega sektorja v skupnem kulturnem proračunu znašajo manj kot 5 odstotkov. Za pridobitev sponzorskega denarja mora prosilec uporabiti velik del svojih načrtovanih zmogljivosti, obenem pa mora svoje namene dokaj prilagoditi partnerjevim zahtevam in potrebam. V Sloveniji pa je obstoječi instrument za izboljševanje sponzorstva še posebno neučinkovit. Čeprav Zakon o dobičku pravnih oseb določa, da »se prispevki za kulturo štejejo kot stroški, vendar v znesku največ 0,2 odstotka prometa«, so posamezna podjetja, recimo v letu 1995, uporabila le 27 odstotkov te vsote. Prav ta podatek pa seveda pokaže, kako zelo so v zmoti vsi tisti, ki trdijo, da bi že sama »razvidnejša olajšava« za sponzoriranje kulture lahko prinesla odločilno spremembo.

Sicer pa, ali lahko tako »razvidnejšo olajšavo« v resnici sploh pričakujemo? Glede na mnoga negativna gibanja v naši družbi bi lahko kvečjemu rekli, da teče proces prav nasprotno. Zakon o dohodnini iz leta 1993 na primer omogoča davčne olajšave za denar, porabljen v dobre namene, vstevši kulturo, v znesku 3 odstotke davčne osnove davkoplačevalca. Pred letom 1993 je bil ta delež seveda precej višji, saj je znašal celih 10 odstotkov. Prav te dni smo priča razpravam o davku na dodano vrednost, ob čemer je več kot razvidno, da se posebna nizka davčna stopnja za kulturne dobrine ne zdi vsem tako zelo samoumevna, kot je bilo videti na začetku.

Skratka: v uvodoma omenjeni primerjavi z narodnozabavno glasbeno sceno je kultura izgubila z 10 : 1. Rezultat je kajpada v več pogledih porazen in za porazenca najverjetneje tudi boleč. Napoveduje pač, kot se najverjetneje tisoči drugi kazalci, samo še več narodove zabave in manj kulture. Sicer pa: bolj se bo narod brezglavo zabaval, manj bo pogrešal kulturo.

**In ko kulture končno
ne bo več, potem bo
naposled pač le treba
obdavčiti tudi zabavo.**

Kdaj bodo pokopali

Lenina?

Ruska javnost je pred novo politično dilemo. Po napornih neuspešnih pogovorih o prihodnosti ruske armade, o (ne)možnostih uspešnega osvajanja vesolja, o čedalje večjem breznju med bogastvom in siromaštvom, o korupciji, nasilju in različnih krizah (pri vrednotenju vsakdanjega življenja, politike, gospodarstva in kulture) se je začela še polemika glede prihodnosti človeka, ki je že sedemdeset let mrtev, vendar še vse do danes ni pokopan. To je Vladimir Iljič Uljanov - Lenin. Človek, ki je leta 1917 z revolucijo pripeljal Rusijo v stanje, iz katerega se vse do danes še ni rešila. Sovjetski komunistični sistem mu je iz »hvaležnosti« postavil mavzolej, njega pa mumificiral ter tako naredil po smrti kultno osebo.

Danes je Lenin prav takšna turistična atrakcija kot Kremelj. In če v Rimu obiskujejo turisti koloseum, baziliko sv. Petra ali papeža, potem si v Moskvi lahko turisti ogledajo balzamiranega Lenina v mavzoleju. Slednji je odprt trikrat na teden po štiri ure. Leta 1924 je ruski pesnik Osip Mandelstam cinično pripomnil, da množica ljudi prihaja na Rdeči trg, da bi se Leninu pritožila nad boljševizmom. Ko je Lenin umrl, je bila huda zima, ljudje pa so tri dni in tri noči defilirali mimo Leninovega trupla v odprti krsti. Profesorju medicine Abrikosovu so takrat ukazali, naj za to priložnost balzamira Leninovo truplo. Po pogrebu je Stalin vztrajal, da telesa ne bi pokopali - med drugim ni hotel izpolniti Leninove želje, ki je želel, da bi ga pokopali poleg njegove matere. Stalin se je hotel Leninu maščevati, obenem pa pokazati, kdo je gospodar nad »živimi« in »mrtvimi«. Takrat, na začetku stoletja, je tudi v Sovjetski zvezi delovalo mnogo religijskih sekt, paraznanstvenih skupin in najrazličnejših šarlatanov. Eden od njih je trdil, da ni »zagrobnega življenja«, toda z balzamiranjem človeškega telesa lahko pravi materialisti ohranijo večno življenje. Takšno trditev sta zagovarjala tudi sovjetski ideolog Anatolij Lunačarski in zdravnik Sergej Mickiewicz, kasnejši direktor Muzeja revolucije v Moskvi. Najbrž sta prav onadva prišepnila Stalinu, kaj bi bilo dobro storiti z voditeljem komunizma.

Balzamiranje je uspešno opravil Inštitut bioloških struktur - njegovo znanstveno delo je bilo bogato, razvejeno pa tudi dobro plačano. In šele med Gorbačovovo perestrojko je ruska javnost izvedela, da so iz Leninovih možganov odstranili in analizirali več kot trideset tisoč vzorcev, ki naj bi potrdili njegovo genialnost. Toda kmalu je prišlo

Lenin je rad posedal po klopek. Zato je dobil tudi ustrezen spomenik v ukrajinskem mestecu Žmerinci.

Odstranjevanje spomenikov v Rusiji

Načrti ruskih arhitektov iz dvajsetih let, ki so si tako zamislili svoje različice mavzoleja ...

Pet ton težak spomenik Vladimirja Iljiča - Lenina je zapustil glavni trg v nekem mestecu v Latviji in se preselil v Anglijo. Svoj novi dom bo našel v skladišču avkcije hiše Sotheby. Delavec na spomeniku, visokem 2,6 metra, pazi, da se Leninova glava ne bi poškodevala ...

na dan tudi spoznanje, da je bila ena hemisfera Leninovih možganov zakrknjena.

Prav ta inštitut danes najbolj glasno in trdoživno nasprotuje, da bi Lenina umaknili iz mavzoleja in pokopali kot človeka. Ko so ruski državljani v javni anketi zahtevali, da Leninovo balzamirano truplo umaknejo z Rdečega trga, je član Ruske akademije zdravniških ved Donat Zarkisov izjavil, da bi bil Leninov pogreb »zločin nad največjim človekom epohe« ... Spor okrog Leninovega pogreba pa je obenem tudi spor o prihodnosti Leninovih ostankov.

Pogovori o njegovi usodi so se začeli v trenutku, ko se je Rusija začela nemirno obračati v ideološkem koritu kot »svinja, ki jo je treba zaklati in nahraniti lačno družino pred dolgo zimo«. Tako namreč

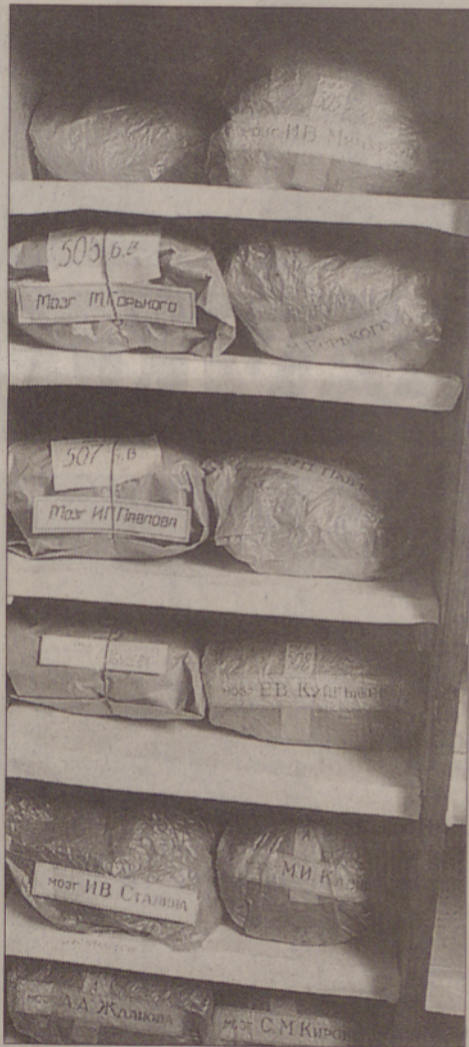
je zapisal neki ruski pamfletist. Rusko gospodarstvo namreč ne ponuja svojim državljanom ničesar podobnega, kot je na primer »ameriški sen«. Ruski sen je namreč, obračunati s preteklostjo in začeti novo življenje. Marksizem, prav tako pa tudi leninizem, sta namreč mrtva. Religijske ideje, ki so se »pritihotapile« v Rusijo z zahoda in z vzhoda, imajo omejen uspeh in ne morejo doseči nobene univerzalnosti, predvsem pa ne zamenjati komunistične ideologije. V tem praznem prostoru se rusko prebivalstvo oklepa tistih vrednot, ki so jim še ostale. A ostalo jim je bore malo, med njimi je tudi spomin na Lenina. Paradoksalno je, da so najbolj proti pokopu njegovega trupla ljudje, ki v življenju niso negovali niti ene Leninove knjige. Kljub temu Lenin zanje ni mrtev človek, ampak živa legenda. V sami Moskvi - ki je največje antikomunistično središče v vsej državi - je namreč tretjina

prebivalcev za to, da bi mavzolej ostal. Trdijo namreč, da so v težkih dneh revolucije ljudje hoteli v nekaj verjeti, pa čeprav samo v Lenina.

Lenin je umrl 1924 leta, pet let kasneje je dobil svoj dom, mavzolej. Takrat so arhitekti tekmovali med sabo, kdo bo naredil najboljši osnutek, kdo najboljšo notranjo opremo. Muzej je postal vzorec za novo, socrealistično arhitekturo. Vplival je na ruske arhitekte pa tudi na kulturo v drugih državah; leta 1949 so zgradili v Sofiji mavzolej Dimitrovu, kasneje Gottwaldu v Pragi. Tudi Stalin je po svoji smrti našel prostor ob balzamiranem Leninu. Toda Hruščov je bil prvi, ki je opozoril ruske politike, da Stalin ne sodi v mavzolej, kajti prvi »prebivalec« mavzoleja je bil dober, drugi pa zloben.

Ruski novinarji so potem našli pred železniško postajo v ukrajinskem mestu Žmerinci posebno zanimiv spomenik: Stalin sedi na klopi poleg Lenina in prebira časopis Pravda. Verjetno sta oba čakala na vlak brez voznega reda, vlak v boljše prihodnost. Po letu 1956 je na klopi obsedel samo osamljeni Lenin. »Se malo, pa bo na klopi obležal samo časopis,« so se sedem let smejali Ukrajinci. Prezgodaj, Lenin še vedno sedi na železniški postaji v Žmerincih.

Kdor obišče Lenina, si lahko ogleda tudi mavzolej. To je zelo prostorna zgradba, saj ima 5800 kvadratnih metrov površine. V njej so pivnice in znanstveni

Skladišče možganov ruskih veleumov, politikov, umetnikov in znanstvenikov je videti zelo skromno. Na policah so zloženi njihovi možganski ostanki ...

inštitut. V njegovih laboratorijih je zaposlenih več kot dvesto ljudi, med njimi kar dvanajst zdravnikov - pa nobene ženske! Tu deluje tudi poseben Inštitut za raziskavo možganov. Poleg Leninovih možganov so tukaj shranjeni možgani Nadežde Krupske, Josipa Stalina, Zdanova, prav tako pa tudi možgani genialnega režiserja Sergeja Einsteina, pisatelja Maksima Gorkega in zadnjih šest let znanstvenika Andreja Saharova ...

Posebno kristjani in židje v Rusiji zahtevajo, da se Lenin pokopje na petersburškem pokopališču poleg svoje matere; ruski »mistiki« pa so prepričani, da bi se z vrnitvijo Lenina v zemljo vrnila v Rusijo tudi red in blaginja. Referendum o Leninovi prihodnosti - kar zahteva tudi Boris Jelcin - bo verjetno vplival na rusko prihodnost in vse kaže, da ni več daleč dan, ko bo Lenin dočakal svojo poslednjo pot v resnični mir po smrti.

Njegove spomenike namreč že veselo odstranjujejo in odnašajo ali v muzeje ali na smetišča zgodovine ..., pri čemer se zavedajo misli znanega poljskega satirika in pisca aforizmov Jerzeja Leca: Kadar podirate spomenike, pustite podstavke. Potrebovali jih boste!

Branko Šomen

KAJ SE SKRIVA V

Za mimoidoče kar čez noč, za investitorja pa z zamudo zaradi težav različnega izvora je v strogem centru Sobotе zrasel nov poslovno-stanovanjski objekt CENTER ŠAVEL. Modra lepota skriva v sebi lepa dvoetažna stanovanja v tretjem nadstropju in mansardi, v kletni etaži, prvem in drugem nadstropju pa prostore za trgovsko in poslovno dejavnost.

»Vrednost objekta znaša 10 milijonov mark,« pravi Jože Šavel, direktor podjetja Fecting, ki je poleg LB Hipa, hčerinske firme Nove Ljubljanske banke, investitor naložbe, največje v Murski Soboti za tovrstno namembnost v zadnjih desetih letih. »Zgradba je zrasla po načrtih arhitekta Eda Jalšovca, dela opravljajo domača podjetja, zaživela pa bo v februarju Uradne otvoritve ne bo, že sedaj pa se ve, kdo bo zasedel prostore, namenjene trgovski in poslovni dejavnosti. Omenil bi samo najbolj znane: svojo trgovino bodo odprli Benetton, Emona Merkur, Coming, ABC Pomurka, Lip Bled, Scavolini (kuhinje), Toko line itd. V glavnem so prostori za trgovsko dejavnost že prodani, na voljo so še poslovni prostori. V centru Šavel (zgradba je dobila ime po Jožetovem očetu) bodo imeli

ŠAVLOVI LEPOTICI?

svoje prostore tudi lekarna in trije gostinski lokali. Celoten objekt je klimatiziran, med seboj povezan z dvigali in pomičnimi stopnicami, ki bodo prve v deželi ob Muri.»

Sedem stanovanj, velikih od 55 do 126 m², je projektiranih tako, da so v mansardi bivalni prostori, v tretjem nadstropju, etaži sta povezani z notranjimi stopnicami, pa spaln del. Cena kvadratnega metra, 1900 DEM, je povzročila med potencialnimi kupci precej negotovanja.

»Res je, da je cena kvadratnega metra stanovanja v Šavlovem centru precej višja od običajne cene v Soboti, v primerjavi z Ljubljano pa je to še vedno malo,« pojasnjuje Jože Šavel. »Glede na to, kar objekt ponuja - visok standard (celotna zgradba je klimatizirana), lokacijo, parkirni prostor, podzemne garaže, funkcionalno in prijazno rešitev bivalnega prostora - menim, da je cena upravičena.«

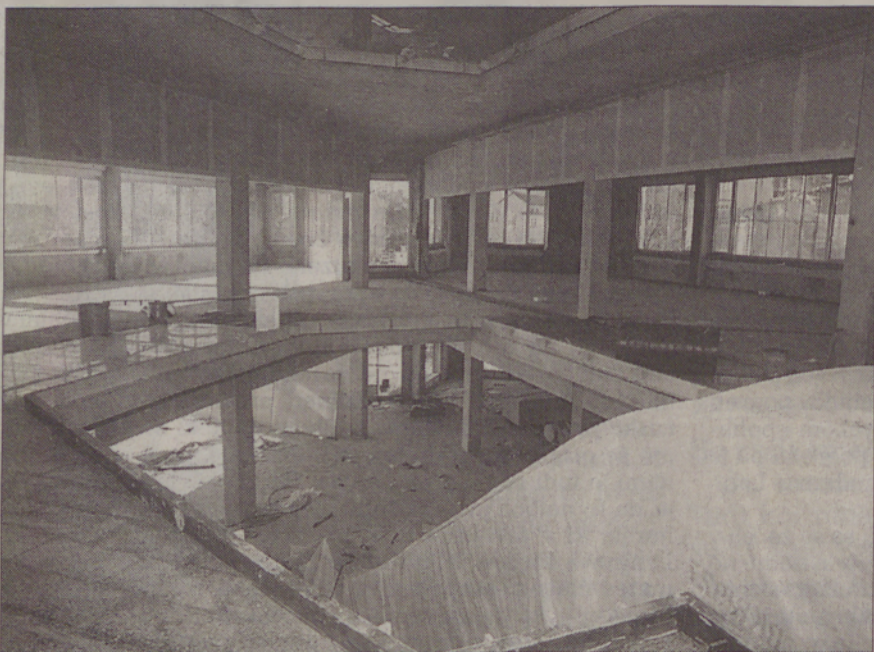

Center Šavel - iz soboškega povprečja izstopa po arhitekturi in vsebini.

Sobota dobiva torej prvi šoping center. V njem bodo svoj prostor dobili prodajalci svetovno znanih blagovnih znamk s področja tekstilne, usnjarske in pohištvene industrije, prvovrstna delikatesa in drugo. Skratka, ponudba, ki smo jo dolgo časa pogrešali, in zato po njej povpraševali v Ljubljani ali čez mejo.

R. Ficko

Avla šoping centra s pomičnimi stopnicami, ki povezujejo trgovsko-poslovni del.

Rudolf Maister

Slovenske gorice so kot mirujoči valovi nekdanjega Panonskega morja. V vsakem letnem času presenetijo obiskovalca z drugačno barvo pokrajine. Včasih obsijane s soncem trepetajo v poletni vročini, potem pa čez gričevje zavije oster hladen severnjak in sneg pobeli hrib in dol. Sem je nekoč rad prihajal slovenski legendarni general Rudolf Maister - Vojanov. Predvsem je zahajal na Zavrh in tam je nastala tudi njegova pesem:

*«... Oj, Slovenske ve gorice,
sonca božjega bogate,
ve ste kakor bajke zlate,
kakor pesmi v himno zlite ...»*

Prebivalci Zavrha in Voličine so leta 1963 dogradili 24 m visok lesen razgledni stolp. Stoji na 377 m visokem Zavrhu in ob njem so postavili še spominsko znamenje, posvečeno Maistru, ki je bil nekoč pogost gost v bližnji vili nekdanjega lenarškega notarja Stupice. Načrt za prvotni stolp je izdelal generalov sin. Zdaj stoji na tem mestu trdnější železen orjak.

Pesnik

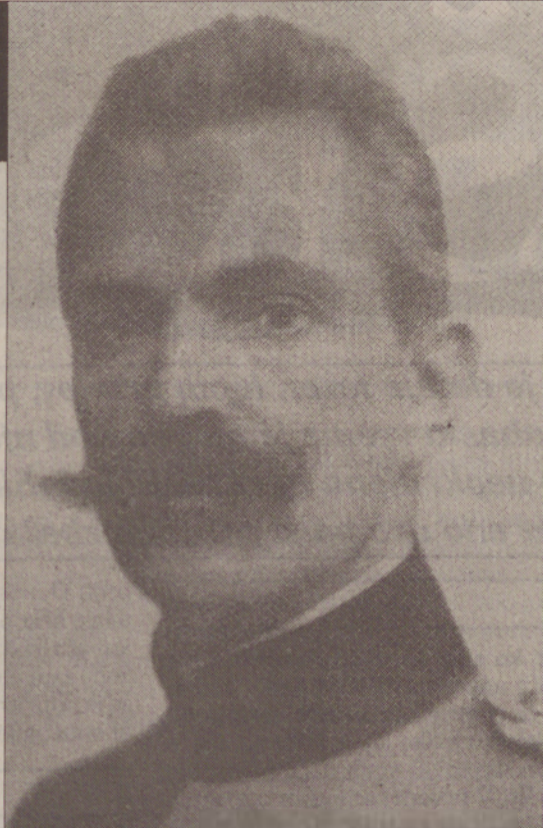
Na Zavrhu stoji razgledni stolp. Ob njem je spominsko znamenje, posvečeno legendarnemu generalu.

Maister je bil rojen v Kamniku 1874. leta, umrl pa je leta 1934. Bil je general in pesnik. Leta 1892 je vstopil v dveletno domobransko kadetnico na Dunaju. Kot častniški pripravnik je služil v domobranskem regimentu v Celovcu in Ljubljani, kjer se je vključeval v kulturno in družabno življenje. Leta 1895 je postal poročnik, nato je opravil več šol za častnike, na vojaških vajah pa spoznal večino slovenskega narodnega ozemlja. Po začetku prve svetovne vojne se je znašel v Mariboru, kjer je kot major postal poveljnik črnovojniškega poveljstva. Tu je bil povezan z vodilnimi slovenskimi politikami in ob koncu vojne sodeloval z Narodnim svetom za Štajersko. Prvega novembra 1918. je prevzel poveljstvo nad Mariborom in vso Spodnjo Štajersko ter ju podredil oblasti Narodnega sveta za Štajersko. Svet ga je povišal v generala. V Mariboru, katerega mestni svet se je odločil za priključitev k republiki Nemška Avstrija, je imel Maister na voljo le malo slovenskih vojakov in častnikov. V svoje čete je vabil slovenske vojake, vojake nemške narodnosti pa odslavljal. Pod pritiskom številnega vojaštva, ki se je vračalo s fronte skozi Maribor zaradi stavk socialdemokratskih železničarjev, je razglasil

Vojanov

mobilizacijo na območju štajerskega obmejnega poveljstva, kateremu je poveljeval. Novembra leta 1918 je ustvaril na svojem območju slovensko vojsko z okoli štiri tisoč vojaki in 200 častniki pa tudi prvo slovensko vojaško realko.

23. novembra 1918 je s svojo vojsko razorožil nemško varnostno stražo (Schultzewehr), vojsko nemškega mestnega sveta, ki mu je bila podrejena, in jo razpusil. Tako je postal edini vojaški dejavnik v Mariboru. Zasedel je slovensko narodno mejno območje na Štajerskem, po katerem je po sklenitvi mirovne pogodbe z Avstrijo skoraj

in general

v celoti potekala tudi državna meja. Ko je prišlo konec maja 1919 do jugoslovanske ofenzive na Koroško, je Maister uspešno vodil enega od petih napadalnih odredov. Po zmagi in premirju je prevzel poveljstvo koroškega obmejnega poveljstva.

Njegova oblast je zajemala cono A plebiscitnega ozemlja. Maister je bil izvoljen za častnega predsednika Narodnega sveta za Koroško. Z različnimi akcijami je želel pridobiti prebivalstvo, da bi pri plebiscitu glasovalo za Jugoslavijo. Žal se je moral po sklepu plebiscitne komisije kot takratni poveljnik policijskih sil z njimi vred umakniti s Koroškega. To je bilo 18. septembra 1919. Potem je bil mestni poveljnik Maribora in predsednik komisije za razmejitev z Italijo. Leta 1923 je bil v nejasnih okoliščinah upokojen kot divizijski general, odlikovan z redom belega orla z meči. Kot upokojenec je živel v Mariboru, umrl pa je v Uncu na Notranjskem, od koder je bila doma njegova žena. In kar je najbolj pomembno, je dejstvo, da se šteje v prvi vrsti njemu v dobro, da so Maribor in štajersko Podravje danes naši. Bil je samozavestna, odločna in neuklonljiva osebnost, ki si je znala pridobiti največ spoštovanja in pokorščine pri svojem vojaštvu.

In v tem klenem, zdaj že legendarnem generalu je bila tudi pesniška duša. Pesmi je pisal že zgodaj. Večina jih je objavljala v Ljubljanskem zvonu in Slovanu. Leta 1904 je izdal zbirko Poezije. Zanimive so njegove fantovske pesmi, ki so napisane v

ljudskem duhu. Iz njih veje možato narodno čustvo. Maister je tudi ljubiteljsko slikal, zbiral stare knjige in si uredil bogato knjižnico.

Nekaj najbolj zanimivih pesmi je nastalo na Zavrhu v Slovenskih goricah. Posebej je znana pesem Završki fantje. Ob otvoritvi prvega Maistrovega stolpa na Zavrhu leta 1963 jo je uprizoril kot spevoigro pevskega zbor iz Lenarta. Pevci so šli po Zavrhu, oblečeni v bele srajce in opasani z modrimi predpasniki in so peli.

Vila nekdanjega lenarškega notarja Stupice na Zavrhu je bila po drugi svetovni vojni podržavljena. Zdaj je v lasti notarjevih potomcev. Tukaj se je general pogosto zadrževal, občudoval Slovenske gorice in pesnil. V poslopju sta spominska soba in gostišče. Tukaj se radi ustavi turisti. Ob našem obisku pa sta se domačina v gostišču hudovala, da je na Zavrhu zadnje čase premalo storjenega za turizem. Poleg Maistrovega stolpa pa nastaja črna gradnja, ki jo lastnik varuje s pasjo mrcino. Kraj je idiličen, ima pa asfaltirano cesto in lepo urejene hiše. Vse to bi lahko domačini še bolje izkoristili v turistične namene. Ko se povzpnete na stolp, vam seže pogled do Avstrije in Madžarske in še kam. In Slovenske gorice tam spodaj so kakor bajke zlate.

Besedilo in fotografije: FRANČEK ŠTEFANEČ

Vila nekdanjega lenarškega notarja na Zavrhu, kjer je bil general Maister pogosto v gosteh. In tukaj so nastajale njegove pesmi.

RESNIČNA ZGODBA ŽENSKE, KI JE PO MOŽEVI SMRTI SPOZNALA, DA JO JE DVAJSET LET VARAL

Kakor droben sivi vrabček je obsedela na zadnjem sedežu. Nihče dolgo ni spregovoril, le voznik je postajal nestrpen.

»Gremo!«

»Pa krenimo v božjem imenu ... To dolgujem sebi ...«

Nekaj kilometrov pred mejo pri gozdčku veleva, da postojmo. Ob robu ceste prižge svečo, tisto rdeče plastično čudo, ki večno gori.

»Tu ga je doletela njegova zla usoda. Tisoč in tisočkrat je v dvajsetih letih prevozil to pot, v začetku s kolesom, pozneje z motorjem. Pred dvema letoma je obležal ob cesti. Potniki v mimodrvečih avtomobilih so mislili, češ spet pijanec v jarku ...«

Na mejnem prehodu, na oni strani, v tuji državi, nenadoma izveče oguljerno fotografijo in jo pomoli policistu.

»Vprašaj, ali ga pozna!«

Policist, starejši človek, pokima in pove, da ga že dve leti ni videl. Potem nenadoma postane nezaupljiv, uraden: čemu to zanimanje.

»Teta je žalostna, danes je obletnica njegove smrti,« zinem tja v en dan.

Ella Pivar

Očetov greh

Policist spet postane človeški, pripoveduje, kako je ta gospod nekoč tudi po štirikrat tedensko prestopil mejo. Na začetku so sumili, da tihotapi, vendar so ugotovili, da se udinja po kmetijah.

Skrbno obdelana polja, natančno čista dvorišča, lepe domačije se vrstijo ob cesti. Morda je katero sam pomagal zidati ...

»Komaj sedemnajstletna sem se poročila. On se je vrnil iz vojske. Starši so se zmenili, tudi midva nisva imela nič proti. Prišla sem na njegov dom, kjer je imela glavno besedo tašča, stroga, verna ženska. Ko sem v petih letih rodila že tretjega otroka, naju je odkrito zmerjala, da sva grešna kot nespametne živali. V tem času so se začele trgati vezi ... Vidva sta odrasla, lahko vama povem, da se mi je mož vedno bolj odtujeval. Nekaj let je še tu in tam prihajal k meni v posteljo, vendar se me je vedno bolj in bolj izogibal. Takrat je že redno hodil na delo prek meje. Nekoč sem šla k njemu v posteljo - takrat sva že spala ločeno - objel me je in zajokal. Dejal je, da mi ne more biti mož v pravem pomenu besede. Tolažila sem ga in tudi pozneje se mi je smilil, opravičevala sem ga, ko so po meni padali težki udarci, češ zelo hudobno mu je. Dvajset let sem molčala, misleč, da mu pomagam nositi hudo breme ... Bil je dober, skrben gospodar, ljubeč oče, le moža nisem imela ...«

»Nikoli niste posumili?«

»Nekajkrat že. Gledala sem ga v kopalnici in nisem videla nobene napake, ampak mislila sem, da se nihče ne bi obsodil na vzdržnost, v vasi pa tudi nikoli ni šel k nobeni. Nekoč so nam sosedje pomagali pri pospravljanju repe in takrat ga je nekdo od pijanih pomagačev začel zbadati, zakaj ni pripeljal tiste gospe. Drugi so se nekam škodoželjno nasmihali, ko sem ga vzela v bran. Zvečer sem ga v šali pobarala, kaj je s tisto gospo, in takrat me je zverinsko pretepel in kričal, da dobro vem, kako je z njegovo moškostjo.«

Pred idilčno vasico črkujemo tujerodni napis.

»Tu mora biti. Nekoč sem ga slišala pripovedovati, da je v tej vasi neka kmetija, kjer bi lahko živel.«

Tipična gostilna ob vaški cerkvi dopoldne sameva, le mlada natararica dolgočasno zre v poznopoletni dan. Z vsiljivimi vprašanji preusmerjamo tok njenih misli, njen ritem vsakdanjika.

»Ne, tega človeka ne poznam,« nas odganja kot nadležne komarje in s trdo kretnjo postavlja skodelice kave na rob točilne mize. Fotografija obleži med skodelicami. Iz ozadja, morda iz kuhinje, se prikaže dremavi možakar. Skozi debela stekla očal dolgo opazuje podobo, v nekem trenutku postane žalosten, potem živahno maha z rokami.

»Ja, jaz ga poznam, kaj hočeta od njega, on je že mrtev ... Razumeš, kaput ... Brrr in kaput, ni ga več.«

»Gospa je njegova vdova,« hitim z razlago.

»Vprašaj ga, kje ima otroka, kje živi ona!« mi vreseče zapoveduje teta. Nekaj mencam, končno s skromnim znanjem jezika tiste dežele prevedem njene besede.

»Mi nič ne vemo o tem. Tu točimo pivo, vino, kuhamo kavo, drugo nas ne zanima. Vprašajte na župnišču, na matičnem uradu, pri županu, na policiji ...« Njegov glas postane odbijajoč.

Čez cesto je župnišče. Duhovnik srednjih let strpno poslušna našo zgodbo, vendar se zdi, da jo bolj pozna kot mi.

»Zakaj pa hočete vedeti, ali je imel otroka z našo krajanko? Če ga je imel, ga je ali ljubil ali sovražil. To je njuna zadeva in božja. Sam je polagal račun pred Najvišjim. Otrok ni kriv, čeprav je rojen zunaj zakona, je božje bitje. Spokojno spravljani sami s seboj in tudi z njim pojdite domov. Mrtni naj počivajo v miru, ne nalagajte si njegovega bremena, če ga je sploh imel ... Pa še s policijo bi utegnili imeti sitnosti, v tuji državi ne moreš kar tako zahtevati

nekih podatkov.«

Nekajkrat zapeljemo po vaških ulicah. Ljudje nas nezaupljivo, skoraj sovražno opazujejo.

»Čemu naenkrat ta želja, da vidite moževega otroka, za katerega še pred letom in pol zagotovo niste vedeli?«

»Sama ne vem ... Besna, ponizana sem. Zdi se, da me ljudje že dvajset let pomilujejo. Vsi so vedeli, saj mnogo naših dela na oni strani. Po pogrebu so govorice postajale vedno glasnejše, zato sem pobarala sestrično, ali ona kaj ve. Smeje se mi je dejala, da sta bila mati in sin na pogrebu. Ona je bogata kmetica, ki je v mladosti izbirala med snubci, potem pa je ostala sama. Naj se pomirim, je še dejala, moj mož je pač imel dve ženi in dva grunta, pa še proboljške je prinesel od bogate ljubice. Ko so ga nekoč v vasi vprašali, zakaj se ne loči, je dejal, da je zarj to je najtežji korak, ki si ga želi narediti vsak dan.«

Morda je tistega usodnega dne je nameraval stopiti v svojo svobodo, a srce ni preneslo bremena. Njegova skrivnost je že dve leti pokopana pod težkim marmorjem, kjer je ob njegovem imenu vkle-sano tudi njeno, toda le z datumom rojstva. Nekoč bo kamnosek v črni kamen vklesal še nekdo drugo letnico, saj ta droben vrabček jih že šteje čez šestdeset.

»Ob prvi obletnici smrti sem bila na pokopališču kot že tolikokrat prej in takrat sta prišla neka gosposko opravljena ženska in mlajši fant. Okamenela sem, saj je bilo, kot da bi zagledala moža v mlajših letih. Ko me je zamolasi fant zagledal, je ženski nekaj zašepetal, nato sta zavila h glavnemu križu, tam položila šopek, prižgala svečo in se hitro oddaljila. O dogodku na pokopališču sem pripovedovala sinu in snahi. Moj fant me je le žalostno pogledal in zaloputnil z vrati. Snaha je odrezavo dejala, da se nekateri rodijo, drugi pa pozneje postanejo nori, otroci pa trpijo za očetove grehe ... Na vasi, kjer očem in ušesom nič ne ostane skrito, so moji otroci zagotovo morali slišati za očetovo sramoto. Rada bi jim povedala resnico, če že oče ni upal ...«

Resnica je morda še večje breme kot greh. Če je spocetje sploh greh ...

Šale o Škotih

Pred edinburškim gradom: možje v narodnih nošah so vedno pripravljene pozirati.

Inverness: tipične mestne hiše nekoč in danes

Grad Glamis: tako lepi in ohranjeni gradovi na Škotskem niso redkost. Ta je eden od mnogih, v primerjavi s preostalimi gradovi tukaj na Škotskem ni nič posebnega. Če povem, da so stroški vzdrževanja precej višji kot tisoč funtov na dan, je vsa stvar jasna. Slikaš lahko le od zunaj. Za 2000 SIT si lahko ogledaš notranjost in vrtove.

Zakaj imajo vhodna vrata na škotskih hišah dve linici?

Zgornjo zato, da se vidi, kdo je prišel, in spodnjo zato, da se preveri, kaj je prinesel!

Na Škotskem ima divje govedo sposobnosti fotomodelov.

Škotska je dežela jezer, lepih gradov, piva in viskija ter ovac. Muhasto vreme je tudi ena od njenih značilnosti. Tu je še neokrnjena narava, ki jo lahko opoldne občuduješ, čez eno uro pa si prisiljen zbežati pred nalivom.

1.

Bila je že tema, ko smo na obeh straneh ceste zagledali dve skali z napisom - SCOTLAND. Ta dan smo prepotovali že precej kilometrov, zato je bil pogled na našo Škotsko toliko lepši. Pošteno nas je že začelo zebsti in ugotovili smo, da s poletnimi pokrivali tu ne bo šlo. V prvem kampu smo se umili - kakšna redkost (in dragocenost) je bila voda na našem potovanju! Zato smo se navadili z njo gospodarno ravnati. Že prvi dan smo prispeli v Edinburg - prelepo glavno mesto. Prenočili smo, kot vsako noč, v šotorih, spali smo v spalnih vrečah in na mehkih blazinah.

Zjutraj smo se vsi premočeni zbudili. Edinburg smo si ogledali peš. To je najboljši način za ogled mest na Škotskem (marsikje po Evropi) in najcenejši. Vsako mesto ima svoj grad, navadno na najvišji točki. Vstopnine v grad si nismo mogli privoščiti, zato smo obiskali dva brezplačna muzeja in prelep botanični vrt, kjer smo si odpočili od mestnega vrveža. Škoti radi slavijo svoje narodne heroje in umetnike, zato je po vsem mestu polno spomenikov. Nismo pa našli mož, ki bi bili oblečeni v njihovo tradicionalno nošo - kilt, tako se imenuje njihova suknja. Zanimivo je, da mož, ki nosijo kilt, ne nosijo spodnjic. Le pred gradom in katedralo je bilo najetih nekaj mož, ki so igrali na dude in pozirali turistom. Popoldne smo bili že pošteno lačni. Piščanca sem se takrat tako najedel, da ga nekaj časa nisem želel videti. Skoraj vsak dan smo pili neko novo vrsto piva, ki jih je na Škotskem precej. Naslednji dan sem v Stirlingu na takšnih potovanjih vnovič prvi potovalni ček. To je na takšnih potovanjih najboljša obramba pred tatovi, kjer imaš že tako ali tako mnogo skrbi. Vreme je bilo oblačno, mrzlo, pripravljalo se je na dež. Rekli smo si: »Pojdimo v Balquhider, tam je grob velikega narodnega heroja Roba Roya.« Grob ni bil nič posebnega, je pa bila toliko lepša cerkev poleg pokopališča. Odločili smo prespati tam, saj je bilo kot iz škafa. Da nas ponoči ne bi zeblo, smo počasi pili naše žganje in se pogovarjali o ženskah. Noč smo prespali pred vhodom v cerkev.

2.

Zjutraj pa brz na noge, umili smo se v bližnjem potočku in krenili

proti Dundeeju. Mesto leži ob obali, ampak tam se nihče ni kopal v morju. Rdečelasi Škoti se raje hodijo kopat v pokrita kopališča, kjer najdeš tobogane, bazene z umetno narejenimi valovi, skakalnice... Vreme se je popravilo. Ponovno umiti smo se odpravili proti enemu najlepših gradov na Škotskem: Glamis castle.

3.

Zjutraj smo po deževni noči posušili stvari in odrinili proti gradu Cratches. Tam smo se včlanili v The National Trust for Scotland in s tem smo za 10 funtov dobili prost vstop v vse gradove, ki jih ta zveza zajema. Malo smo si ogledali Aberdeen, nato pa z nekaj postanki prispeli do Invernessa. Ponoči je spet deževalo.

4.

Zjutraj nam je še kako teknil mlečni zdrob. Ogledali smo si to slikovito mesto, nato pa zavili proti severu - v Thurso. Bencina je bilo v avtu vedno manj, iskali smo najcenejšega, le-ta pa je bil vedno dražji (okoli 210 SIT za liter). Zato ni bilo izbire. Mesto Thurso je odskočna deska za otočje Orkney, kamor smo nameravali naslednji dan. Prenočišča nismo našli, saj ni možnosti, da bi zavil kam v gozd ali na stransko cesto - vse je zasebna lastnina. Spali smo pod milim nebom na avtobusni postaji v zavetju avtobusov.

5.

Trajekt proti Orkneyu nas je že čakal. Morje je tu precej dejavno in je dobro obdelovalo naš trajekt. Na to otočje smo šli brez avta. Od mesta Stromness smo se odpravili proti Scara Braeju, kjer so vidni ostanki hiš iz kamene dobe. Razvaline teh hiš so stare čez 5000 let. Zimski čevlji so me začeli že pošteno žuliti, ko smo šli mimo stoječih kamnov (podobno Stonehenge), pa kaj bi se razburjal, saj smo prehodili le 30 kilometrov s polno naloženimi nahrbtniki. Pokrajina brez dreves in z velikimi čredami ovac in velikimi pašniki se je poglobila v spanec, mi pa tudi.

Ovac, da se ti zmeša. Daj, Robert, preštej jih, jaz sem se verjetno zmotil.

Priprava hrane: to je bilo takrat, ko so nas drugi imeli za Turke.

ne držijo

Sem študent fizike in tehnike na Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Za Škotsko me je navdušil moj sošolec Aleš, ki je s svojim prijateljem Gregorjem nameraval potovati tja. Nam je ravno takrat odpadel absolventski izlet, zato sem se jima pridružil. Šli smo s škodo favorit, polno naloženo vseh poceni reči, v glavnem hrane, imeli smo posodo in plinski gorilnik, ki smo ga redno uporabljali. Imeli smo še pribor za kampiranje. Po 3000 km vožnje. Od tu naprej je Škotska. Devet dni poslastice.

DAMJAN GASPARIČ

6.

Zjutraj smo bili spet vsi mokri. Dež pride vedno takrat, ko si ga najmanj želiš. Treba je bilo priti peš v 15 km oddaljeno glavno mesto, pa smo ugotovili, da destilerija (med najsevernejšimi na svetu) ni odprta. Avtobusi pa ob nedeljah ne vozijo. Zato sem poklical domov, nato pa spet pot pod noge. Žulj je postajal vedno večji, cesta se je vlekla, žeja je bila neznosna, ampak zdržali smo. Na trajektu smo spali, ni nas motilo guganje in pihanje mrzlega vetra. Avto nas je čakal, vreme pa se je občutno izboljšalo. Nadaljevali smo ob severni obali. Ob nekem grmičevju smo se ustavili, razpakirali prtljago ter začeli kuhati juho in spagete. Za tistih nekaj mušic se na začetku še nismo zmenili. Ampak bilo jih je vedno več in vedno bolj so napadale. Da si lahko pojedel težko zasluženi obrok, si moral s krožnikom v roki tekati naokoli in mahati okoli sebe. Saj smo se mazali z avtanom, pa ni nič pomagalo, le škoda je bilo denarja. Lepo vreme, bližina potočka in grmičevja - to je raj za mušice. Te mušice so kratile spanje in občudovanje pokrajine. Vožnja z avtom je tukaj na severu zahtevna. Ceste so široke le za en avto, vsakih nekaj sto metrov pa so izogibaljšča. Spanje.

7.

Toplo sonce je dvignilo temperaturo znotraj šotora. Na stropu je vse črno od mušic, zato smo takoj zbežali s prizorišča proti obali. Obala je tukaj enkratna. Lepe peščene plaže, ki smo jih takoj preizkusili. Ampak voda, tako mrzla se še nisem ves predal. »Ali si moški ali nisi?« mi je klical Aleš, ki je šprintal v Severno ledeno morje. »Sem moški,« sem rekel in tudi jaz šprintal, zaplaval 10 metrov in hitro ušel ven. To ni za nas, za nas so toplice. Zahodna obala je bila polna zalivčkov, peščenih plažic in otočkov. Zvečer smo prispeli na obalo jezera s pošastjo. Loch Ness in pošast sta bila v mraku tega dneva sila prijazna, nekaj zagovornikov pošasti bujno spremlja vsako spremembo vodne gladine. Ampak pošast Nessie se nikoli ne prikaže.

8.

Spanje ob jezeru nas ni navdajalo s strahom, smo pa dobili darilo - klope. Vsak jih je imel nekaj. Toplo je postajalo, danes nas je čakal vzpon na Ben Nevis. Na to goro vsak dan pleza na tisoče turistov, zato je prevelika gneča. Zgoraj na vrhu se je ponujal pogled na slabih 1300 metrov visoke gore, ki jim Škoti rečejo Highlands - visokogorje. Zelo sem bil ponosen na svoj podvig, saj je to prva gora, na katero sem se povzpel. Utrujenost nas je vodila do kampa, prha je dobro dela in spanec je kmalu prišel.

9.

Dopoldne smo izkoristili za sprehod do velikega slapu reke Nevis, potem smo imeli cilj, priti v Glasgow. Pred mestom nam je škoda odpovedala. Kadilo se je iz avta, na pomoč pa nam je prišel starček z imenom Danny. Nas, tri mlade tujce, je povabil k sebi v stanovanje, nam postregel in nam odstopil svoje postelje, sam pa je spal na fotelju. Zbudil nas je, nam pripravil zajtrk in iskal za nas najcenejšega mehanika. Popoldne smo odpeljali avto do mehanika. Še eno noč smo lahko prespali pri našem rešitelju, naslednje jutro pa smo se odpeljali z nadstropnim avtobusom v Glasgow. Mesto je izgubilo svojo škotsko tradicijo in se rajši usmerilo v industrializacijo - škoda. Popoldne je bil avto popravljen, slovo od Dannyja pa težko. Bivanje na Škotskem se je počasi iztekalo, izkoristili smo še zadnje gričke za slikanje, naš naslednji cilj je bil Liverpool.

Škotska avantura se je hitro končala. To avanturistično popotovanje si bom zapomnil po naravnih in arhitekturnih lepotah, predvsem pa po prijaznih ljudeh. Njihova radodarnost, prijaznost, ko smo iskali informacije, in prijazen značaj me bodo prisilili, da bom preslišal vsako šalo na račun Škotov.

Tipično majhna škotska hiša iz kamna.

Pogled iz edinburškega gradu na mesto: vedno se najde tipičen škotski avtobus.

Scara Brae - orkneyjsko čudo sveta. Piramide bi lahko bile njeni pravnuki.

Zahodna obala je lepa.

Raztresene kmetije na goli travnati pokrajini

Pogled s »strehe« Škotske

Ivica
ŠerfeziMi smo
generacija

ZLATI DEČKO je posnel 30 plošč in vse so zlate, prodane v več kot sto tisoč izvodih. Skupaj smo pokupili čez trideset milijonov njegovih plošč. Nič čudnega, da nikoli ni imel časa za svoj osnovni poklic, je namreč profesor telesne vzgoje. Snemal je in nastopal doma in še več po svetu, največ v Rusiji in Nemčiji, kamor ga vleče še danes. Legenda ostajata tudi duet Šerfezi-Dimitrovska, ki pa javno ne nastopa več. Tudi Ivica premišljeno izbira svoje nastope. Redkeje se pojavi, ampak še vedno dvigne temperaturo. Kot ledeno vino - malo in dobro. Rad je doma v družbi žene, dveh hčera in dveh vnukinj, golf in tenis pa sta menda zasluzna, da sta si fotografiji s štiridesetletno časovno razliko kar podobni.

Ruže su crvene, tajne su skrivene ... je v začetku štedesetih donelo iz našega, iz sosedovega in skoraj vsakega radijskega sprejemnika ali gramafona. Takrat ti dve aparataturi sicer še nista bili v vsaki hiši, ampak Ivica Šerfezi je na neki način pel za vse. In generacije so desetletja prepevale z njim, »točile« solze ob poslušanju njegovega največjega hita Suze liju prave oči in Ksimeroni, s katero je doživel leta 1964 svoj veliki triumf tudi v naših krajih.

Do danes so se zgodile velike stvari, celo državne meje so se spremenile, Ivica Šerfezi pa je ostal. Nič drugače kot v šestdesetih je bilo v Murški Soboti 14. novembra 1997 na koncertu Zajgrajmo in zapojmo po domače in dan pozneje v banovskem zdravilišču, kjer se je družil s poslušalci oddaje Murskega vala Mursko-morski val in Relaksa. Na koncertu jih je dva tisoč petsto obiskovalcev z njim odpelo Suze liju plave oči in dame v resnih letih so na srečanju zaplesale z njim, kot da se v štirih desetletjih ni nič zgodilo. Z njegovimi melodijami se je ohranila mladost in ostale so plave oči. Nas, dame v resnih letih, je pri svojih nekaj več kot petih križih šokiral s šarmom in vitalnostjo. Pričakovale smo nastop in srečanje z osivelim možem, s kakšnim kilogramom preveč in z utrujenim obrazom, srečale pa smo se s pravim moškim, s še bolj zamešnim glasom,

kot se nam je zapisal v srca tam pri dvajsetih, tridesetih ... Ampak tudi me se nismo kaj dosti spremenile. Dokumentirano: Ivica Šerfezi s soplesalko Manciko in v družbi Ani in Zdenke.

Z zavidanjem - oboževalka, ki ni na fotografiji

FITNESS - DROGA 20. STOLETJA

Roman Gomboc, 23-letni študent zadnjega letnika mariborske Ekonomsko-poslovne fakultete, je dosegel odlično drugo mesto na izboru za Mr. in Miss Fitness World v nemškem mestu Mannheim. Med 70 tekmovalci se je že pred tem prepričljivo uvrstil v finale in si po mnenju gledalcev in drugih navzočih zaslužil celo najvišjo stopničko. Žal ima zadnjo besedo žirija, ki je za najboljšega razglasila domačega tekmovalca. Tako je kljub izjemnemu uspehu ostal nekoliko grenak priokus.

Kaj sploh je fitness in kakšen je način prehrane?

Fitness ni samo šport, ampak tudi način življenja. Ponuja veliko zadovoljstva, odličnega počutja, zdravja, lepega videza, zato ga tudi imenujejo droga 20. stoletja. S fitnessom živiš 24 ur na dan. Pomembni sta vadba in zdrava prehrana. Le-ta je skrbno pripravljena, saj vsebuje minimalno količino maščob. Pomembni so ogljikovi hidrati, ki jih mora biti toliko, kolikor jih telo potrebuje za energijo, in seveda beljakovine (oziroma pro teini s tujo besedo). Beljakovine so hrana mišičnega tkiva, ki za svojo rast potrebuje določeno količino beljakovin. Le-te morajo biti razporejene v pravilnem razmerju, saj zdrav način prehrane

Kako potekajo priprave na tekmovanje?

Med pripravi na tekmovanje se treningi zaostrijo, odvisno od telesne pripravljenosti. Potrebna je dieta, s katero sam začnem 6-8 tednov pred tekmovanjem.

Dieta je stroga, saj dovoljuje le minimalno količino maščob ter zadostno količino ogljikovih hidratov in beljakovin. To praktično pomeni, da v času diete ne uživaš hrane, pripravljene na olju, mleka, zadnji mesec ne piješ niti sokov, saj vsebujejo dosti sladkorja. Treningi potekajo dvakrat dnevno do dve uri na dan. Temu sledijo še aerobni treningi (tek, kolesarjenje), saj moraš porabiti nabrano podkožno maščobo. Seveda to ni majhno žrtvovanje.

ROMAN GOMBOC OSVOJIL NASLOV SVETOVNEGA VICE-PRVAKA MR. IN MISS FITNESS

Kakšna so mnenja drugih o tem športu?

Mislím, da ga večina gleda v pozitivni luči, saj ni kot body building, ampak je lepoto tekmovanje. Sicer se pa na mnenja drugih, predvsem na negativne kritike, ne oziram, saj vadiš zase, ne za druge. Če te kaj veseli, se s tem ne smeš obremenjevati, saj bi se oddaljil od zelenega cilja.

In položaj fitnessa v Sloveniji in v svetu ...

Fitness obstaja že skoraj celo stoletje, kot tekmovalni šport pa kakih deset let za ženske in nekaj manj za moške. Zanimanje zanj hitro narašča in menim, da ima še lepo prihodnost. Žal v Sloveniji tovrstnih tekmovanj še ni. Kot prvi slovenski tekmovalec s takim uspehom v tej športni panogi se bom potrudil po svojih najboljših močeh, da bo fitness postal priljubljen in razširjen tudi v Sloveniji in da bi v bližnji prihodnosti organizirali mednarodno tekmovanje tudi pri nas, še posebno pa v Murški Soboti, saj bi bili v tem vodilni v Sloveniji. Pomemben položaj tako zavzemajo morebitni pokrovitelji, ki bi poskrbeli tudi za svojo promocijo ne le v Sloveniji, temveč tudi širše. Tekmovanja so odmevna, saj je o tekmovanju v Mannheimu poročal Eurosport, eden največjih televizijskih gigantov. Tako promocijsko priložnost se splača kar najbolje izkoristiti. Kmalu bo finale tekmovanja predstavljeno na tej televiziji.

Kakšni so načrti za prihodnost?

Prvi cilj je, čimprej uspešno končati študij in se udeležiti naslednjega tekmovanja v svetovnem merilu, ki pa verjetno ne bo tako blizu. To pa bom s pomočjo pokroviteljev veliko lažje dosegel.

ACI

PRLEKI VSEH DEŽEL, GLASOVALI BOSTE V TOREK, 9. DECEMBRA 1997!

KONČUJEMO RAZPIS ZA PRVO URADNO HIMNO PRLEKIJE

Približuje se konec leta in prav za to obdobje smo napovedali izbiranje prleške himne. Tokrat bomo dodali še četrti predlog, vi pa se boste med njimi odločili in odločili s pomočjo Murskega vala. Telefonsko glasovanje po radiu bo v TOREK, 9. DECEMBRA, OD 20.00 DO 21.00.

Doslej ste predlagali tri morebitne himne:

DERE SEN JAZ MALI BIJA PRLEKIJA ZA SVOBODO (izvaja Damjan FEKONJA) in PESEM OD "NEGA".

Poblize pa predstavljamo skladbo, za katero je od zadnjega Pena sem prispelo kar nekaj dopisnic, in sicer iz različnih krajev Prlekije (Križevci pri Ljutomeru, Veržej, Ljutomer). Vsi so navdušeni nad DUOM REMI in pesmijo OJ, KAK SMO PELI VSI. Ni potrebno trikrat ugibati, o čem poje. Preberite besedilo:

OJ, KAK SMO PELI VSI!

*Al' se spomniš tisto jesen,
ko smo trgatav imeli doma,
b'lo nas je dosti, veseli smo b'li,
ko sladko grozdje smo trgali.
Oj, kak smo peli vsi in kak' smo vriskali,
vse je tak lušno b'lo, nikoli več tako.
Oj, kak' smo peli vsi in kak' smo vriskali,
vse je tak lušno b'lo, a več ne bo.*

*Al' se še spomniš starih navad,
ko smo z delom končali zvečer ...
Franc je bil glavni, raztegnil je meh,
mi pa plesali smo pozno v noč.
Oj, kak' smo peli vsi ...*

Ko se boste v torek, 9. decembra, ob 20.00 odločali o prleški himni, boste lahko glasovali tudi za 25-letnega DAMJANA FEKONJO z VINSKEGA VRHA. Njegova je stvaritev PRLEKIJA ZA SVOBODO, pesem pa je že uradna himna Združenja prleških veteranov.

GLASOVALI BOSTE V TOREK, 9. DECEMBRA 1997!

In kdo sta Duo Remi? DAMJANA KARBA iz KRAPJA, ki je boljša polovica tega glasbenega para, zatrjuje, da s kartanjem nimata nobene zveze. Najprej sta bila DUO STEP, pa so kasneje ugotovili, da takšno ime že obstaja. Zdaj se imenujeta, kot se, veliko igrata po Prlekiji in prav omenjena pesem, ki je stara približno eno leto, je med najbolj priljubljenimi in jo poslušalci (gostje) tudi velikokrat zahtevajo. Prleki lahko skladbo slišite na valovih radia Maxi, Ormož ali na Murskem valu. Besedilo je napisala slabša polovica dueta, FRANJO SLAVINEC s SLAMNJAKA. Prleki ga gotovo poznate tudi po očetu, ki je napisal veliko zanimivih prleških tekstov - med najbolj znane in izvirne sodi MATJAŽEK JE GUJDEKA KLA. Franjo je elektrikar, zaposlen v ormoški tovarni sladkorja, Damjana pa kmetijska tehničarka, zaposlena kar doma na kmetiji.

Imamo torej štiri predloge in zdaj je pred vami, Prleki, da (so)ustvarite svojo zgodovino - po Prékurmurcih, ki so svojo himno že izbrali (Zemlja prekmurska Šanjijska Vlaja in Karoline Kolmanič), boste glasovali tudi vi! Murskovalovska oddaja Izbiramo prleško himno bo na sporedu, spomnimo še enkrat, v TOREK, 9.12.1997, ob 20.00!

Od 27. novembra do 30. decembra

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogod

T **OVEN**
(21. III. - 20. IV.)

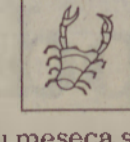
Ta mesec bo precej naporen, problemi pa se lahko začnejo že po prvem tednu. Kljub zabavam, ki bodo pred vami, se trdno oprimate dela (ali učenja) in po možnosti potisnite ljubezen na stranski tir. Bodite samostojni in predvsem pogumni, ker se nikomur ne boste smilili, če se vam bo dogajalo kaj slabega. Boste pa s tem postali močnejši.

V **BIK**
(21. IV. - 21. V.)

V tem obdobju boste kar dobro obremenjeni s službo (šolo) pa tudi z dejavnostmi, ki nimajo neposredne zveze s službo, so pa z njo vseeno povezane. Srečali se boste s problemi prijateljev, ki so vam nekoč pomagali in zdaj enako pričakujejo od vas. To boste lahko storili, saj bo pomoč qdvisna le od vaše dobre volje.

M **DVOJČKA**
(22. V. - 21. VI.)

Merkur se bo kaj hitro znašel v vašem znaku, to pomeni, da boste kar družabni in zabavni. V glavnem se boste dobro počutili, čeprav lahko pričakujete, da se bo vaše razpoloženje občasno menjavalo kot vreme. Na odnose s partnerjem bodite posebej pozorni, ker vaše družabnosti ne bo hotel razumeti.

V **RAK**
(22. VI. - 22. VII.)

V začetku meseca se vam bo zdelo, da ste rahlo zaspani in da vam ni za ničesar. Kaj hitro se bo to počutje spremenilo. Če na to ne boste vplivali sami, bo to storila oseba nasprotnega spola. Pri delu ali v šoli boste uspešni, zato bo svet toliko lepši. Pri nakupih in izjavah bodite previdni.

N **LEV**
(23. VII. - 22. VIII.)

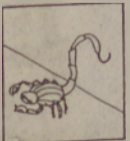
Neko zadevo boste morali odpovedati. Če se znajdete v položaju, da boste ljubosumni, tega nikar ne pokažite. Vi ste dobri, zato si ne delajte problemov s tem, kaj drugi mislijo o vas. Pri nakupih bodite izredno previdni, pri ljubezni lahko pričakujete več, kot boste vložili. Zanimiva pot in zanimivo srečanje, sicer brez posledic.

Č **DEVICA**
(23. VIII. - 22. IX.)

Če res mislite, da bo nekdo moral narediti vse, da vas dobi, se bridko motite, zato ne odlašajte in naredite nekaj korakov v pravi smeri. Če menite, da ste naredili krivico, je pred vami primeren čas, da to popravite. V družbi, polni smeha, se lahko zapletete, vendar v pozitivnem smislu. Na pošto ne pozabite.

O **TEHTNICA**
(23. IX. - 22. X.)

Obujajte spomine, ko je za to čas. Trenutno je čas z akcijo. Pred vami je kar nekaj lepih trenutkov, vendar ne pretiravajte, kot da bi se vse dogajalo zadnjikrat. Nekdo pričakuje vaš nepremišljeni korak, zato delujte premišljeno. Za sprostitev se oprimate dela, ki ni ravno v vaši navadi.

V **ŠKORPIJON**
(23. X. - 21. XI.)

V ljubezni se bo nekaj spremenilo, sami pa na silo ničesar ne spreminjajte. Obdobje pred vami bo burno in dinamično, zato varčujte z energijo in po možnosti vsaj za nekaj časa najdite novo okolje za sproščene pogovore. Zna biti, da se znajdete v situaciji, ko boste sami sebi sovražnik. Zmagali boste, če se boste čimbolj držali družinskega kroga.

P **STRELEC**
(22. XI. - 21. XII.)

Pred vami je obdobje, ki vam omogoča, da sami vplivate na razvoj dogodkov pa tudi na vašo usodo. S težavo pridobljene in zaslužene ugodnosti lahko izničite z enim zamahom, zato vztrajajte na začrtani poti. Pred vami je krajše nepomembno potovanje. Glede ljubezni si ne dajte svetovati, pri nekem poslu pa prosite za nasvet.

V **KOZOROG**
(22. XII. - 20. I.)

Venera in Mars vam tokrat zagotavljata srečo v ljubezni, predvsem, če boste dovolj pogumni. Drugače pa bodite precej previdni, kajti pot pred vami je ovinkasta in še zdaleč ni enostavna. Srečno se bo izteklo, če boste v določeh primerih trmasti in nepopustljivi, v določenih pa popustljivi in pripravljeni na kompromise.

T **VODNAR**
(21. I. - 19. II.)

Tudi nadaljevanje bo dobro. Neverjetno, ampak bodite pripravljeni, da boste ta mesec preživeli v znaku ljubezni, dobrih ocen in novih poznanstev. Po daljšem času boste vzpostavili idealen odnos s partnerjem, če ga pa nimate, boste srečali nekoga, ki bo imel vse tisto, kar že dolgo iščete.

V **RIBI**
(20. II. - 20. III.)

V vaše prizadevanje bo obrodilo sadove. Dnevi pred vami so ugodni za varčevanje, nakupe ali prodajo, manj za ljubezen, iskanje novih poznanstev ali potovanje. V sredini meseca lahko pričakujete neprijeten dogodek v službi, kljub temu boste dobre volje, saj boste razčistili zadevo, ki vam je že dolgo ležala na duši.

Dodi Fayed in Diana bi dobila sosedo

Potem ko se je ločila z Jimom Carrejem in zato iztožila veliko alimentacijo, se je Lauren Holly odločila, da bo kar nekaj časa preživela na Beverly Hillsu. V tem mondenem kraju si je namreč izbrala vilo v angleškem slogu s pogledom na ocean, z bazenom in razkošnim vrtom s fontano. Za navedeno je odštela 2 milijona dolarjev, to pa ni nič v primerjavi s sosedovo vilo v toskanskem stilu, ki je trenutno tudi naprodaj in stane 10 milijonov dolarjev. Pred kratkim jo je kupil Dodi Fayed za svojo veliko ljubezen – princeso Diano ...

David Bowie pomagal

Da se vrhunske zvezde med sabo spoštujejo in tudi pomagajo, priča dogodek izpred štirinajstih dni, ko bi morali Rolling Stonesi nastopiti v živo v eni od oddaj na MTV. Že dolgo govorijo, da nekaj ni v redu z grlom Micka Jaggerja, kar se je tudi pokazalo tik pred nastopom, ko je moral Mick, češ da ima »suho grlo«, nujno v bolnišnico. Njegov kolega David Bowie, ki je prvi slišal za Mickove nevrščnosti, je takoj priskočil na pomoč in nastopil v živo. Mick je v tem času ponovno naredil celoten bend, ki že 37 let »prodaja« svetu rock and roll, pa je v tem času že na uspešni turneji po Ameriki.

Ivanka - lepa in inteligentna

Dekle na sliki ima 15 let in je že finančno neodvisno. Še več, bogata je, in to je postala s svojim prisluženim denarjem. Pa ji ne bi bilo treba služiti, saj je kot hčerka ameriškega multimilijonarja Donalda Trumpa in njegove prejšnje žene Ivane že tako in tako dovolj bogata.

Pa vendar! Ne denar in ne družinsko ime je nista naredila prevzetne. Dekle redno hodi v srednjo šolo, ob koncu tedna pa služi denar kot fotomodel. Družinska prijateljica Monique Pillard, sicer lastnica agencije Elitev New Yorku, ki jo je opazila in lansirala, pravi: »Ivanka je superinteligentna, vesela in zabavna mlada dama.« Še dobro, da se ne namerava naseliti kje v Pomurju, saj bi se naši fantje morebiti zanjo še stekli.

Kdo je lastnik Playboya?

Kdor se vsaj malo spozna na te zadeve, bo takoj vedel povedati, da je to Hugh Hefner, ki si je Playboy tudi izmislil. Toda to dekle s skrivnostnim pogledom ima vseeno neko povezano s Playboyem in njegovim lastništvom. Nekoč je bila Kimberly Konrad lepotička s prve strani, danes pa se ta 33-letna dama piše Hefner, tako kot njen mož Hugo. »Večina žensk takrat, ko dobi otroke, preneha obstajati kot dekle in se prepusti izključno vlogi matere, zato niso več zanimive za moške,« pravi Kimberly, ki očitno skrbi, da se ji kaj takega ne bi pripetilo.

Alicijo tožijo

Alicijo Silverstone, ki jo poznamo iz tv-nadaljevanke Dekleta z Berly Hillsa, toži neki 64-letni Bruce Brodnax in zahteva visoko odškodnino. Menda naj bi ga pred letom dni povozila, vendar zato Bruce nima priča in tudi v policijskih zapisnikih ni zapisanega nič takega. Alicija igra v nadaljevanke dekle, ki je nevesče šofiranja, tako da nekateri dopuščajo možnost, da je vse skupaj le reklamni trik.

Tudi če je samo reklamni trik, je dober, saj o tem piše celo Pen!

Michael postal človek krokodil

Michael Jackson je postal častni pripadnik afriškega plemena Bafokeng Ka Bakwena, kar bi naj pomenilo Ljudje krokodili. Zanimivo je, da se je tega dogodka v Afriki udeležila Lisa Marie Presley, njegova donedavna žena, z dvema otrokoma. Pa to še ni vse! Pri obredu je stala ob njem in ga črsto držala za roko. Ob tem so se vsi navzoči spraševali, kje pa je Debbie Rowe, njegova nova žena, s katero se je letos poročil v Avstraliji in s katero ima otroka, novi pa je menda že na poti.

Tudi J. Denver je odšel

Umrli je pevec, skladatelj in igralec John Denver. Naše občinstvo pravzaprav bolj kot njega pozna njegovo skladbo Country Road, take mi Home, ki jo je pri nas v prostem prevodu prvi začel peti Aleksander Mezek (Siva pot, vodi me...). 53-letni pevec najpopularnejše country melodije na svetu se je ponesrečil s svojim letalom na začetku tega meseca ob kalifornijski obali.

Otroška pevka Hajdi Korošec je zrasla v brucko. Kljub njeni veliki angažiranosti v glasbi, naj omenimo, da je rekorderka v prodaji plošč in kaset, ter številnim nastopom ni zanemarjala šole, tako da se je letos uspešno vpisala na fakulteto. Hajdi bo, če bo tako pridna kot doslej, postala ekonomistka.

Skupina Laibach se je vrnila s turneje po Ukrajini in Rusiji, kjer jih je s kamero spremljal režiser Sašo Podgoršek. Posneti material bodo uporabili pri svojem novem tv-projektu. Za njimi je tudi koncert v Beogradu, sedaj pa se bodo lotili snemanja novega albuma.

Agropop so srečni Slovenčki. Tako zatrjujejo na novi plošči. Vsekakor pa je srečna tudi Šerbi, ki je postala plavalaska. Pravi, da odkar je svetlolasa, na življenje gleda bolj svetlo. Je pa še nekaj, plavalaske so bolj seksi. Kdo ne pozna skrajno privlačne Marilyn Monroe? Tako je postala Šerbi slovenska Merlinka in si od tega obeta, da bo postala tudi slovenski seks simbol.

Mia Žnidarič se poteguje za naslov Slovenke leta. Akcijo že leta pripravlja revija Jana. Miji je zaenkrat uspel skok med petnajst finalistk. Kako se bo odrezala, bomo videli na finalu, ki bo 20. decembra.

Tanja Ribič je dobila kadrovske stanovanje v Ljubljani. To velja za velik privilegij, saj je taka stanovanja letos dobilo le 30 izbrancev. V novem

stanovanju bo živila skupaj s svojim sopotnikom Durom, najbolj pa se selitve veseli mala Zala, saj bo dobila svojo sobo.

Novi parček na glasbeni sceni - to sta Darja Švaiger in Rok Golob. Sicer zatrjujeta, da sta parček le poslovno, ampak nikoli se ne ve. Rok je za Darjo napisal glasbo za njen novi projekt, ki bi ga pravzaprav že morali najti na policah. Spremlja jo tudi na njenih nastopih. Oba napovedujeta veliko glasbenih užitek, Darjo pa boste lahko občudovali na naslednji oddaji popevke meseca.

Tik pred izidom je kasetna Simone Weiss. Res, da ni dolgo od tega, kar je izšla njena kasetna z uspešnico Izbrala sem Štajerca, tokrat pa je za svoje oboževalce pripravila posebno poslastico. Pustimo se presenetiti.

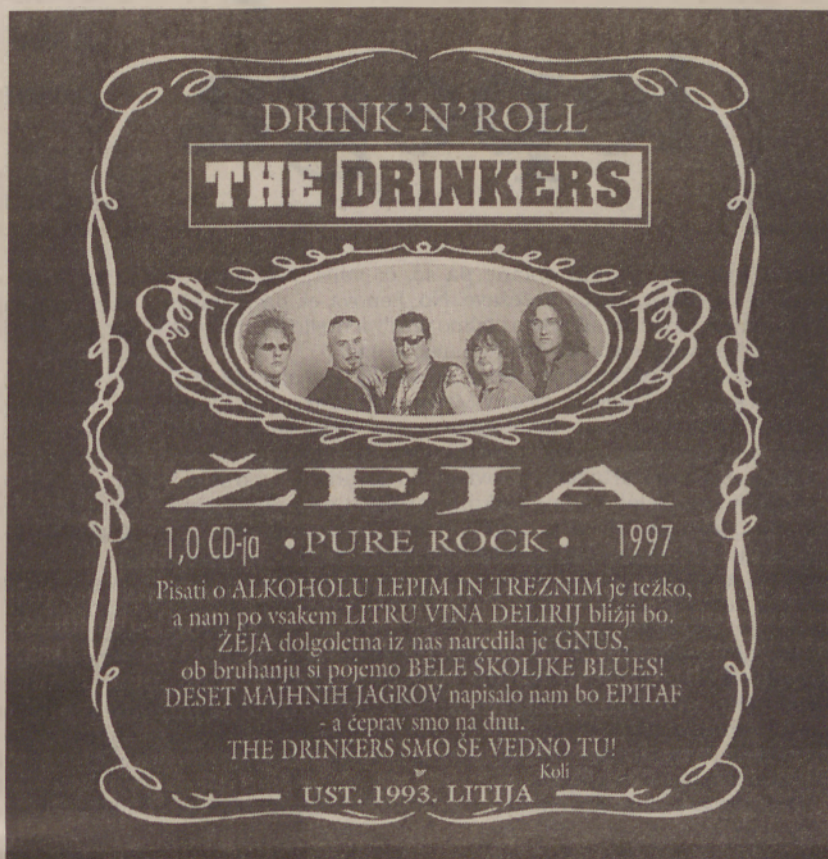
Čuki so ena najbolj dobrodušnih skupin pri nas. Za dobro drugih sodelujejo skoraj na vsakem dobrodušnem koncertu, poleg tega pa obiskujejo in razveseljujejo otroke tudi po bolnišnicah. Nedavno so bili na ljubljanski dermatološki kliniki, kjer so v dobro voljo spravljali hospitalizirane otroke, nekaj dni za tem pa so bili na paraolimpiadi v Hrastniku.

NAJLEPŠE PESMI HAZARDA

Ko se nas loteva nostalgija po slovenski popevki, je treba omeniti kompaktno ploščo skupine Hazard, ki je bila svojčas prava festivalska skupina. Obudili boste vse najlepše spomine na to skupino, od Marie do Najlepših pesmi, pa Kopalnico ima, Rože za Elzo ...

Vse uspešnice iz let '81 do '83 na sodobnem nosilcu zvoka.

SAMO ZA TEŽKE DRINKOHOLIKE

Kaj vse vam The Drinkers ponujajo na svojem izdelku, smo vam že odkrili. Radi bi vas povabili le še na kozarček ali dva ta kratkega in čistega rocka. Upam, da smo vam z naslovnico obudili žejo. Za tiste, ki ste novice o njih prespicali - naslovi njihovih pesmi so natisnani z velikimi tiskanimi črkami.

ALBERTO GREGORIČ

Alberto se ne poslavlja, nasprotno, Alberto pozdravlja vse svoje oboževalce in jim poklanja novo ploščo in kaseto. Seveda boste na njih našli obilo pravega latinskoameriškega ritma in Albertovo pristno interpretacijo. Glasba, ki vam bo pognala kri po žilah, tako kot vam jo tudi mehiške dobrote, ki jih je bilo na Albertovi promociji obilo.

DOMINIK KOZARIČ SE UMIKA Z GLASBENE

Pa ne takoj, vendar takoj, ko bo dokončal in izdal ploščo, ki jo trenutno pripravlja.

Pravi, da si bo vzela nekaj let glasbenega dopusta, zato da si bo uredila življenje. Njegova prednost ni več glasba, ampak je sedaj Petra in Dominik resno razmišlja o poroki, otrocih, urejanju hiše ...

Še preden bosta oblikovala družino, bo Dominikova Petra pokazala, da tudi ona zna peti. Dominik pravi, da ima Petra nežen angelski glas in da je zanjo že napisal pravšnjo pesem. Ja, tudi to je zadosten dokaz, da je Dominik zares zaljubljen. Kljub njegovi oddanosti Petri pa mu njegove oboževalke še vedno pišejo vroča pisma. Ena od njih bi dala prav vse za eno noč v njegovi postelji.

KONČNO

Čeprav je za njo šele prva oddaja in se bo morala za zmagovalko potegovati še na finalu, je Irena Vrčkovnik zelo vesela zmage na prvi oddaji Popevke meseca. To je zanjo še toliko pomembnejše, saj se na festivalih že nekaj let uvršča na nevhvaležno drugo mesto. Tik pod vrhom je zares najtežje, saj do zmage manjka le za mišji repček.

Irena Vrčkovnik je torej prva finalistka, ljudem pa je ostala v spominu tudi Karmen Starec, za mnoge favoritinja. In če se vam zdi, da Karmen od nekod že poznate, pa ne veste, kam bi jo dali, vam izdamo skrivnost, ki to pravzaprav sploh ni. Karmen je boljša polovico 4FUN.

Toliko o favoritih, sedaj pa

še nekaj iz zakulisja

Popevke meseca.

Oddaja bi lahko bila še

bolj bogata z

zvenečimi imeni,

če ne bi imela

tekmovalnega

predznaka.

Tako sta svoje sodelovanje zadnji hip odpovedala Marta Zore in Andrej Šifrer s pojasnilom, da sta na glasbenem prizorišču naredila že veliko in se ne bosta pustila ocenjevati. Takšno je tudi Plestenjakovo mnenje in je zato nastopil zunaj konkurence. Očitno bo tako, da bodo tisto pravo smetano dobili netekmovalci.

Pohvale in kritike pa so povsod in tudi tukaj jih ne manjka. Prireditev je lepa in veličastna. Mojster Sepe bi lahko več dirigiral in manj komentiral. Kar se tiče ideje, pa je taka, da nas popelje v 60. leta. Vse skladbe so v takratni obleki in človek se vpraša, kdo to sploh še posluša. Če bi hoteli oživljati slovensko popevko, bi jo morali na drug način, saj konec koncev, če se bomo odločili posneti film, ne bomo snemali nemega ali črno-belega. Kot vzorec bi nam prišel prav recimo sanremski festival odličnih popevk z orkestrom, ki pa ima tudi pridih sodobnega. Pri nas pa je tako, kot da bi obuli 40 let stare čevlje in bi želeli biti moderni.

A kljub temu je treba priznati, da je boljše to kot nič in da lahko vsaj na tak način slišimo še kakšno lepo melodijo.

Dan, ki smo si ga izbrali za obisk pri županu Občine Ljutomer Ludviku Bratuši, ni obetal kaj prida, kajti med potjo je začel pihati mrzel veter, vmes pa so naletavale posamezne snežinke. Nazadnje pa se je vse še kar dobro končalo in vmes nam je bilo ponekod tudi skoraj prevroče.

Videli smo ...

Zaradi obnavljanja obmurskih mostov pri Veržeju (kasneje še pri Dokležovju) smo se morali peljati v prestolnico Prlekije, kot Ljutomerčani radi pravijo svojemu mestu, po mostu čez Muro med Srednjo Bistrico in Razkrižjem. Tako smo vsaj videli tudi tisto sporno tablo, na kateri je zapisana dobrodišlica popotnikom, ki pridejo oz. se pripeljejo v občino Ljutomer. Tabla je namreč postavljena še v »osrčju« prekmurske dežele Markovsko (k. o. Gor. Bistrica), od tam do Prlekije (k. o. Razkrižje) pa je še okrog pol kilometra. Ampak to bodo že uredili, da bo prav. In med potjo smo videli tudi lepo novo brv (mostiček za pešce in kolesarje) čez Ščavnico v Veščici, ki jo je hobeš nočeš morala plačati občina, ker je tako sklenila koalicija določenih svetnikov, čeprav županu ni bilo po volji.

Dobra in slaba volja

Ludvik Bratuša sedi na dveh uglednih stolih – razen na županskem še na direktorskem v ljutomerskem Mlekoprometu. Slednji je pravzaprav zanj primaren in skoraj gotovo trdnější. Podjetje namreč pod njegovim direktovanjem uspešno

Župan si je zaželel nekaj lepega

- To je ostala skrivnost, marsikaj drugega pa smo odkrili in videli
- Poskusili smo tudi sirove luknje v »županovi« tovarni
- So na Jeruzalemu potomci nekdanjih križarjev, ki so bili namenjeni v sveto deželo?

videti nekaj takega, kar je za ljutomersko občino prav tako pomembno, pa je premalo znano in cenjeno.

»To je na Jeruzalemu.«

Odpeljali smo se torej v vinorodni predel občine, ki mu pravijo tudi biser Prlekije. Gorice so seveda že samevale in klopotci so utihnili, mi pa smo se ustavili pri gostišču Brenholc, vendar le zato, da je župan stopil po ključ in od bližnje cerkve žalostne Matere božje. V njej je namreč res nekaj takega, kar je premalo znano in cenjeno. Pravzaprav je prinesel ključ in nam odklenil cerkev sam lastnik gostišča Vinko, ki nam je tudi razložil in pokazal znamenitosti cerkve. To pa je predvsem podoba Jeruzalemske Matere božje, ki naj bi jo prinesli v ta kraj križarji v 13. stoletju, ko so šli tod mimo v sveto deželo. Takrat je bila na Jeruzalemu le še kapela, cerkev pa so zgradili leta 1652. Ta podoba naj bi bila edina kopija originalne slike, ki je v Palestini. Vinko je slišal tudi za anekdoto, ki govori, da naj bi nekateri mlajši križarji kar ostali na tukajšnjem Jeruzalemu zaradi dobrega vina, hrane in lepih žensk, češ da je to zanje obljubljeni sveta dežela. Nekateri domačini naj bi bili zato tudi potomci križarjev. Zaradi Vinkovega priimka – Brenholc – ga nekateri turisti iz Avstrije in Nemčije sprašujejo, ali ni morda tudi on eden od križarskih potomcev. Kdo bi vedel? Poleg omenjene podobe pa je v tej cerkvi posebna zanimivost tudi zvonček železa, ki je nekaj podobnega kot na Bleču, vendar veliko manjši. Pred leti, ko so obnavljali cerkev, so zvonček našli v zvoniku. Nameravali so ga odnesti v neko bližnjo kapelo, Vinko pa ga je skrili oziroma shranil in zdaj je še kako zanimiv za obiskovalce. Tudi župan je potegnil za vrstico, da je trikrat »zaklenkal«. Kaj si je zaželel, nam ni hotel razkriti. Samo to, da nekaj lepega ... V tej cerkvi pa naj bi bila tudi dokaj močna pozitivna bioenergetska točka. Ko smo že bili na Jeruzalemu, si je bilo vredno ogledati tudi Brenholcovo vinoteko, v kateri je okrog 100 različnih vrst vin. Sedite in poskušate jih lahko celo v sodu.

posluje, pri »poslovanju« občine pa so, če veljajo ugotovitve nadzornega odbora, križi in težave. No, Penova ekipa je imela tokrat namen videti ljutomersko občino predvsem skozi županove oči, hkrati pa vsaj malo razkriti tudi njegov ego.

Najprej smo iskali župana v občinski stavbi, a še ni uspel priti tja. Odšli smo torej dalje, in sicer v Mlekopromet in ga »našli« na njegovem direktorskem delovnem mestu. Ujeli smo ga pri službenem pogovoru s sodelavcem Haryjem Steržajem (svetovno znani keljavec), a je bil takoj pripravljen sodelovati s Penovo ekipo.

Najprej smo želeli vedeti, kako je preživel dan do našega prihoda, zlasti pa, ali se je zgodilo kaj pomembnejšega. Kot običajno je bil to dopoldne na delovnem mestu v Mlekoprometu, vmes pa je urejal tudi nekatere zadeve, ki so bile povezane s funkcijo župana. Tako je ravno tisti dan podpisal pogodbo za zgraditev glavnega kolektorja v Ljutomeru, ki je nekakšna »predhodnica« mestne čistilne naprave. Izvajalca del bosta VGP Mura M. Sobota in PGP Ljutomer, pogodbeni vrednost del pa znaša nekaj manj kot 80 milijonov tolarjev. Končno bodo torej začeli reševati enega največjih problemov v občinskem središču, zato je bilo to za župana prijetno opravilo. Ali ga je mogoče tudi kaj razjezilo, nas je zanimalo.

»Dogovarjal sem se še o enem poslu, to je o naložbi na področju infrastrukture, pa sem dobil občutek, da nekateri živijo dokaj lagodno, kajti dela poskušajo preveč zavleči. Tega v današnjem času ne bi smelo več biti. To me je res spravilo v slabo voljo.«

»Pri nas so dobre tudi luknje«

Po kratkem pomenku je sledila akcija, kot je v takšnih primerih predvideno, in sicer smo vodenje prepustili županu. Kaj je torej takega v njegovi občini, kar naj bi si na vsak način ogledali v dobrih treh urah, kolikor smo jih imeli na voljo.

Po pričakovanju smo šli najprej na ogled mlekarne oziroma sirarne. Zvedeli smo, da dnevno odkupijo okrog 60 tisoč litrov mleka, ki ga večinoma predelujejo v 80-kilogramske kolobarje sira. Preden ga pošljejo na trg, mora zoreti od 70 do 100 dni. Izvažajo ga tudi v Ameriko, največ v New York, kjer ga morda kupijo in jedo tudi kakšne zelo ugledne osebnosti. No, tudi mi smo ga lahko poskusili – ementalec z luknjami. »Pasalo« je.

Iz Sršenovega loga na Jeruzalem

Naslednja postaja je bil Sršenov log v Ljutomeru, kjer je bil leta 1868 prvi slovenski tabor, na kar so Ljutomerčani lahko seveda zelo ponosni. Medtem se že pripravljajo na proslavitev 130. obletnice tega tabora, ki bo prihodnje leto. Kdo bo osrednji govornik?

»Novi predsednik države,« je menil župan.

In kam sedaj? Želeli smo

In še v toplice (brez kopalk)

Po županovem mnenju se morajo gostje, ki pridejo v ljutomersko občino, ustaviti tudi v Banovskih toplicah. On osebno rad zahaja tja, če le najde čas, kajti, kot nam je povedal, je zaseden skoraj vsak dan od jutra do poznega večera. Že dolgo ni imel pravega dopusta, poleg občasnega kopanja v Banovcih pa ga še posebno veseli vožnja s starim Puhovim motorjem, za kar je navdušil tudi sina, tako da sta pri hiši zdaj dva »oldtimerja«. Je tudi član zelene bratovščine pri Mali Nedelji, kar je prav tako neke vrste njegov hobi, vendar tudi za lovstvo zadnja leta skoraj nima časa.

Ker nismo imeli s sabo kopalk, zunaj pa je bilo premrzlo, da se bi morda šli kopat kot nudisti, smo si Banovske toplice le ogledali. Nato pa nas je »častil« z eno od prleških specialiet – postržnjačo. In naše druženje se je s tem končalo.

Jagoda Šarkezi, 25-letna natakariča iz Murske Sobote. Poleg rdeče barve obožuje tudi zeleno. Rada ima glasbo, dobro družbo in službo v beltinskem Dominu. Pravi tudi, da je zelo srečna v življenju. Foto: JOG

pen elopa

Zapisal JOŽE GRAJ, ekipier v tovarni Penova ekipi. Fotografiral JUHE ZAUNEKER.

